

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1964

Vyhlásené: 5. 3. 1964

Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

40

OBČIANSKY ZÁKONNÍK

z 26. februára 1964

V Ústave Československej socialistickej republiky sú zakotvené hlavné smery všestranného rozvoja našej spoločnosti i osobnosti človeka. Tým bol daný základ pre to, aby sa mohli súhrne a vo vzájomnej súvislosti novo upraviť vzťahy v oblasti socialistickej výroby i práce a v oblasti osobnej spotreby občanov.

Rozvoj plánovite riadenej socialistickej výroby, dôsledné uplatňovanie zásad demokratického centralizmu v riadení výroby a účinné presadzovanie záujmov celej spoločnosti v hospodárskej činnosti socialistických organizácií vyžadujú novú úpravu, ktorú obsahuje Hospodársky zákonník nadväzujúci na doterajší vývoj zákonodarstva na tomto úseku.

Hospodárska sústava socialistickej spoločnosti je založená na socialistickej spoločenskej vlastníctve výrobných prostriedkov. Miera uspokojovania hmotných i kultúrnych potrieb občanov je vo svojom súhrne závislá od rozvoja socialistickej hospodárstva a u každého občana predovšetkým od jeho pracovného podielu na tomto rozvoji.

Občiansky zákonník vychádza z jednoty socialistickej ekonomiky a zo súladu záujmov spoločnosti a občanov. Vymedzuje osobné vlastníctvo ako odvodené od spoločenského vlastníctva a chráni ho ako jeden z dôležitých prostriedkov uspokojovania osobných potrieb občanov.

Hlavnou úlohou Občianskeho zákonníka je zakotviť a vymedziť práva a povinnosti občanov a organizácií vznikajúce v oblasti uspokojovania hmotných a kultúrnych potrieb, chrániť tieto práva, ak sa vykonávajú v súlade so záujmami spoločnosti, a prispieť k dôslednému dodržiavaniu socialistickej zákonnosti v občianskoprávných vzťahoch.

Ustanovenia Občianskeho zákonníka smerujú k upevňovaniu socialistických ekonomických i ostatných spoločenských vzťahov a k prekonávaniu prežitkov vo vedomí ľudí a pomáhajú tak vytvárať predpoklady pre premenu socialistických vzťahov vo vzťahy komunistické.

Vychádzajúc z týchto skutočností Národné zhromaždenie Československej socialistickej republiky sa uznieslo na tomto zákone:

Zásady občianskoprávných vzťahov

Článok I

Základom občianskoprávných vzťahov je socialistické spoločenské zriadenie.

Článok II

Zdrojom uspokojovania osobných potrieb občanov je neustále sa rozvíjajúca spoločenská výroba založená na socialistickej spoločenskej vlastníctve; každý je povinný toto vlastníctvo všestranne rozvíjať, upevňovať a chrániť.

Článok III

Uspokojovanie hmotných a kultúrnych potrieb občanov sa zabezpečuje predovšetkým odmeňovaním za prácu podľa jej množstva, akosti a spoločenského významu; podľa možností spoločnosti sa zabezpečuje aj bezplatným rozdeľovaním so zreteľom na spoločenskú dôležitosť potrieb.

Článok IV

Zabezpečovať uspokojovanie hmotných a kultúrnych potrieb občanov je predovšetkým úlohou socialistických organizácií; občania sa zúčastňujú na riadení činnosti a na kontrole plnenia úloh týchto organizácií.

Článok V

Z občianskoprávných vzťahov vznikajú nielen vzájomné práva a povinnosti medzi účastníkmi, ale vyplývajú z nich pre nich aj práva a povinnosti voči spoločnosti.

Článok VI

Výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov musí byť v súlade s pravidlami socialistického spolužitia.

Článok VII

Nikto nesmie zneužívať svoje práva proti záujmom spoločnosti alebo spoluobčanov a nikto sa nesmie na úkor spoločnosti alebo spoluobčanov obohacovať.

Článok VIII

Ustanovenia Občianskeho zákonníka treba uplatňovať a vykladať v zmysle týchto zásad.

PRVÁ ČASŤ VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

Prvá hlava OBČIANSKOPRÁVNE VZŤAHY A ICH OCHRANA

§ 1

V oblasti uspokojovania hmotných a kultúrnych potrieb vznikajú medzi občanmi a socialistickými organizáciami a medzi občanmi navzájom občianskoprávne vzťahy. Tieto vzťahy upravuje predovšetkým Občiansky zákonník.

§ 2

(1) Občianskoprávne vzťahy vznikajú z právnych úkonov alebo z iných skutočností, s ktorými zákon vznik týchto vzťahov spája.

(2) V občianskoprávných vzťahoch majú účastníci rovnaké postavenie.

§ 3

Štátne orgány, najmä národné výbory, súdy, ako aj iné orgány, na ktoré prešli úlohy štátnych orgánov, dbajú na to, aby nedochádzalo k ohrozovaniu a porušovaniu práv i povinností v občianskoprávných vzťahoch a aby sa rozpor medzi účastníkmi, ak k nemu dôjde, odstránil predovšetkým dohodou.

§ 4

Proti tomu, kto právo ohrozí alebo poruší, možno sa domáhať ochrany u orgánu, ktorý je na to povolaný. Ak nie je v zákone ustanovené niečo iné, je týmto orgánom súd.

§ 5

Ak je socialistické spolužitie porušené zrejým zásahom do práva, možno sa domáhať ochrany na miestnom národnom výbore. Aby zachovávanie pravidiel socialistického spolužitia bolo obnovené, môže miestny národný výbor predbežne zásah do práva zakázať alebo uložiť, aby závadný stav bol odstránený. Právo domáhať sa ochrany na súde nie je tým dotknuté.

§ 6

Ak hrozí neoprávnený zásah do práva bezprostredne, môže ten, kto je takto ohrozený, primeraným spôsobom zásah sám odvrátiť.

Druhá hlava**ÚČASTNÍCI OBČIANSKOPRÁVNÝCH VZŤAHOV****Prvý oddiel****Občania****§ 7**

(1) Spôsobilosť občana mať práva a povinnosti vzniká narodením. Túto spôsobilosť má aj počaté dieťa, ak sa narodí živé.

(2) Smrťou táto spôsobilosť zanikne. Ak smrť nemožno preukázať predpísaným spôsobom, súd občana vyhlási za mŕtveho, ak zistí jeho smrť inak. Za mŕtveho súd vyhlási aj nezvestného občana, ak so zreteľom na všetky okolnosti možno usúdiť, že už nežije.

§ 8

(1) Spôsobilosť občana vlastnými právnymi úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti (spôsobilosť na právne úkony) vzniká v plnom rozsahu plnoletosťou.

(2) Plnoletosť sa nadobúda dovŕšením osemnásteho roku. Pred dosiahnutím tohto veku sa plnoletosť nadobúda len uzavretím manželstva. Takto nadobudnutá plnoletosť sa nestráca ani zánikom manželstva ani vyhlásením manželstva za neplatné.

§ 9

Maloletí majú spôsobilosť len na také právne úkony, ktoré sú svojou povahou primerané rozumovej a mravnej vyspelosti zodpovedajúcej ich veku.

§ 10

(1) Ak občan pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, nie je vôbec schopný robiť právne úkony, súd ho pozbaví spôsobilosti na právne úkony.

(2) Ak občan pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, alebo pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov alebo omamných prostriedkov či jedov je schopný robiť len niektoré právne úkony, súd obmedzí jeho spôsobilosť na právne úkony a rozsah obmedzenia určí v rozhodnutí.

(3) Súd pozbavenie alebo obmedzenie spôsobilosti zmení alebo zruší, ak sa zmenia alebo ak odpadnú dôvody, ktoré k nim viedli.

Ochrana osobnosti

§ 11

Občan má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti, ako aj svojho mena a prejavov osobnej povahy.

§ 12

(1) Písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky a zvukové záznamy týkajúce sa občana alebo jeho prejavov osobnej povahy smú sa použiť len s jeho privolením.

(2) Privolenie nie je potrebné, ak sa použijú písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky alebo zvukové záznamy na úradné účely na základe zákona.

(3) Podobizne, obrazové snímky a zvukové záznamy sa môžu bez privolenia občana použiť primeraným spôsobom aj pre vedecké a umelecké účely a pre tlačové, filmové, rozhlasové a televízne spravodajstvo. Ani takéto použitie však nesmie byť v rozpore s oprávnenými záujmami občana.

§ 13

Občan má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti a aby sa následky týchto zásahov odstránili. Súd môže tiež rozhodnúť, aby sa dalo primerané zadosťučinenie.

§ 14

Ak sa týka zásah smerujúci proti osobnosti občana jeho činnosti v spoločenskej organizácii, môže právo na ochranu jeho osobnosti uplatniť aj táto organizácia.

§ 15

(1) Po smrti občana patrí uplatňovať právo na ochranu jeho osobnosti manželovi a deťom, a ak ich niet, jeho rodičom.

(2) Ak ide o zásah uvedený v ustanovení § 14, patrí toto právo aj organizácii.

§ 16

Kto neoprávneným zásahom do práva na ochranu osobnosti spôsobí škodu, zodpovedá za ňu podľa ustanovení tohto zákona o zodpovednosti za škodu.

§ 17

Vzťahy vznikajúce z vytvorenia a spoločenského uplatnenia literárnych, vedeckých a umeleckých diel, ako aj vzťahy z objavov, vynálezov, zlepšovacích návrhov a priemyslových vzorov upravujú osobitné zákony.

Druhý oddiel Socialistické organizácie

§ 18

Socialistickými organizáciami sú štátne, družstevné a spoločenské organizácie, ako aj iné

organizácie, činnosť ktorých prispieva k rozvoju socialistických vzťahov.

§ 19

Socialistické organizácie vystupujú v občianskoprávných vzťahoch vo svojom mene a majú majetkovú zodpovednosť z týchto vzťahov vyplývajúcu, pokiaľ nie je ustanovené inak.

§ 20

(1) Socialistická organizácia koná prostredníctvom svojich pracovníkov a členov, ktorí plnia jej úlohy.

(2) Právne úkony, ktoré v mene organizácie robia pracovníci a členovia v medziach svojich oprávnení, sú právnymi úkonmi organizácie. Ak tieto osoby prekročia rozsah svojho oprávnenia, vznikajú práva a povinnosti organizácií, len pokiaľ sa právny úkon týka úloh organizácie a len vtedy, ak ide o prekročenie, o ktorom druhý účastník nemohol vedieť.

§ 21

Účastníkom občianskoprávných vzťahov môže byť aj štát.

Tretia hlava ZASTÚPENIE

§ 22

(1) Zástupcom je ten, kto je oprávnený konať za iného v jeho mene. Zo zastúpenia vznikajú práva a povinnosti priamo zastúpenému.

(2) Zastupovať iného nemôže ten, kto sám nie je spôsobilý na právny úkon, o ktorý ide, ani ten, záujmy ktorého sú v rozpore so záujmami zastúpeného.

§ 23

Zastúpenie vzniká na základe zákona alebo rozhodnutia štátneho orgánu (zákonné zastúpenie) alebo na základe dohody o plnomocenstve.

§ 24

Zástupca musí konať osobne; ďalšieho zástupcu si môže ustanoviť, len ak je to právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté. Aj z právnych úkonov ďalšieho zástupcu vznikajú práva a povinnosti priamo zastúpenému.

§ 25

Ak zástupca prekročí rozsah svojho oprávnenia, je tým zastúpený viazaný, len pokiaľ bude takýto úkon schválený.

Zákonné zastúpenie

§ 26

Pokiaľ občania nie sú spôsobilí na právne úkony, konajú za nich ich zákonní zástupcovia.

§ 27

(1) Kto je zákonným zástupcom maloletého dieťaťa, upravuje Zákon o rodine.

(2) Zákonným zástupcom občana, ktorého súd rozhodnutím pozbavil spôsobilosti na právne úkony alebo ktorého spôsobilosť na právne úkony súd rozhodnutím obmedzil, je súdom ustanovený opatrovník.

§ 28

Ak zákonní zástupcovia sú povinní aj spravovať majetok tých, ktorých zastupujú, a ak nejde o bežnú vec, je na nakladanie s majetkom potrebné schválenie súdu.

§ 29

Súd môže ustanoviť opatrovníka aj tomu, pobyt koho nie je známy, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov alebo záujmov spoločnosti. Za tých istých podmienok môže súd ustanoviť opatrovníka aj vtedy, ak je to potrebné z iného vážneho dôvodu.

§ 30

Ak dôjde k stretnutiu záujmov zákonného zástupcu so záujmami zastúpeného alebo k stretnutiu záujmov tých, ktorých zastupuje ten istý zákonný zástupca, ustanoví súd osobitného zástupcu.

Zastúpenie na základe plnomocenstva**§ 31**

(1) Občan i socialistická organizácia sa môžu dať zastúpiť iným občanom alebo organizáciou. Za tým účelom udelia plnomocenstvo, v ktorom musí byť uvedený rozsah zástupcovho oprávnenia.

(2) Ak je potrebné, aby sa právny úkon urobil v osobitnej forme, musí sa plnomocenstvo udeliť písomne. Písomne sa musí plnomocenstvo udeliť aj vtedy, ak sa netýka len určitého právneho úkonu.

§ 32

Ak nie je v plnomocenstve udelenom niekoľkým zástupcom určené inak, musia konať všetci spoločne.

§ 33

(1) Plnomocenstvo zanikne, ak ho zastúpený odvolá alebo ak ho zástupca vypovie. Takisto zanikne smrťou niektorého z nich, prípadne zánikom organizácie.

(2) Pre iného než pre zástupcu a zastúpeného je zánik plnomocenstva účinný až vtedy, keď sa o ňom dozvie.

(3) Ak zomrie zastúpený alebo ak vypovie zástupca plnomocenstvo, je zástupca povinný urobiť ešte všetko, čo nepripúšťa odklad, aby zastúpený neutrpel ujmu na svojich právach. Úkony takto urobené majú rovnaké právne následky, ako keby zastúpenie ešte trvalo, pokiaľ neodporujú tomu, čo zariadil zastúpený alebo jeho dedičia.

Štvrtá hlava
PRÁVNE ÚKONY

§ 34

Právny úkon je prejav vôle smerujúci k vzniku, zmene alebo zániku tých práv alebo povinností, ktoré právne predpisy s takýmto prejavom spájajú.

§ 35

(1) Prejav vôle sa môže urobiť konaním alebo opomenutím; môže sa stať výslovne alebo iným spôsobom nevzbudzujúcim pochybnosti o tom, čo chcel účastník prejavíť.

(2) Prejav vôle treba vykladať tak, ako to so zreteľom na okolnosti, za ktorých bol urobený, zodpovedá pravidlám socialistického spolužitia.

§ 36

(1) Vznik, zmenu alebo zánik práva či povinnosti možno viazať na splnenie podmienky. Na nemožnú podmienku, na ktorú je zánik práva alebo povinnosti viazaný, sa neprihliada.

(2) Ak účastník, ktorému je nesplnenie podmienky na prospech, jej splnenie zámerne zmari, stane sa právny úkon nepodmieneným.

(3) Na splnenie podmienky sa neprihliada, ak jej splnenie spôsobí zámerne účastník, ktorý nemal právo tak urobiť a ktorému je jej splnenie na prospech.

§ 37

Právny úkon musí sa urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne; inak je neplatný.

§ 38

(1) Neplatný je právny úkon, pokiaľ ten, kto ho urobil, nemá spôsobilosť na právne úkony.

(2) Takisto je neplatný právny úkon osoby konajúcej v duševnej poruche, ktorá ju robí na tento právny úkon neschopnou.

§ 39

Neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči záujmom spoločnosti.

§ 40

(1) Ak právny úkon nebol urobený vo forme, ktorú vyžaduje zákon alebo dohoda účastníkov, je neplatný.

(2) Pre písomné právne úkony tých, ktorí nemôžu písať alebo čítať, je potrebná úradná zápisnica.

§ 41

Ak sa dôvod neplatnosti vzťahuje len na časť právneho úkonu, je neplatnou len táto časť, pokiaľ z povahy právneho úkonu alebo z jeho obsahu alebo z okolností, za ktorých k nemu došlo,

nevyplýva, že túto časť nemožno oddeliť od ostatného obsahu.

§ 42

Ak pre neplatnosť právneho úkonu vznikne škoda, zodpovedá sa za ňu podľa ustanovení tohto zákona o zodpovednosti za škodu.

Zmluvy

§ 43

Účastníci sú povinní dbať, aby sa pri úprave zmluvných vzťahov odstránilo všetko, čo by mohlo viesť k vzniku rozporov.

§ 44

Zmluva je uzavretá, len čo sa účastníci zhodnú na jej obsahu, pokiaľ zákon nevyžaduje splnenie ďalších náležitostí.

§ 45

(1) Návrh na uzavretie zmluvy treba prijať v lehote určenej navrhovateľom. Ak lehota nie je určená, treba návrh prijať ihneď, ak účastníci konajú priamo; inak ho treba prijať bez zbytočného odkladu. Návrh je prijatý okamihom, keď prijatie návrhu došlo navrhovateľovi.

(2) K uzavretiu zmluvy nedôjde, ak je návrh prijatý oneskorene alebo ak druhý účastník požaduje zmenu; takýto prejav je novým návrhom.

(3) Dokiaľ návrh alebo jeho prijatie nedôjde druhému účastníkovi, môžu účastníci od svojich prejavov ustúpiť.

§ 46

(1) Písomnú formu musia mať zmluvy o prevodoch nehnuteľností, ako aj iné zmluvy, pre ktoré to vyžaduje zákon alebo dohoda účastníkov.

(2) Pre uzavretie zmluvy písomnou formou stačí, ak dôjde k písomnému návrhu a k jeho písomnému prijatiu. Ak ide o zmluvu o prevode nehnuteľnosti, musia byť prejavy účastníkov na tej istej listine.

§ 47

Ak sa účastníci v predpísanej forme zhodli na obsahu zmluvy a na jej vznik je potrebné ešte rozhodnutie príslušného orgánu, sú svojimi prejavmi viazaní až do tohto rozhodnutia. Ak je rozhodnutie záporné, k zmluve nedôjde.

§ 48

(1) Od zmluvy môže účastník odstúpiť, len ak je to v tomto zákone ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté.

(2) Odstúpením od zmluvy sa zmluva od začiatku zrušuje, ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak.

§ 49

(1) Účastník, ktorý konal v omyle, ktorý druhý účastník vyvolal alebo ktorý musel byť druhému účastníkovi známy, má právo od zmluvy odstúpiť, ak sa omyl týka takej okolnosti, že by bez neho k zmluve nedošlo.

(2) Ak bol omyl druhým účastníkom vyvolaný úmyselne, má účastník, ktorý konal v omyle, právo odstúpiť od zmluvy, nech ide o akýkoľvek omyl.

(3) Právo odstúpiť od zmluvy má i ten účastník, ktorý ju uzavrel v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok.

§ 50

(1) Účastníci môžu uzavrieť zmluvu aj v prospech tretej osoby.

(2) Ak nie je v tomto zákone ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak, je táto osoba zo zmluvy oprávnená okamihom, keď s ňou prejaví súhlas. Dlžník má proti nej tie isté námietky ako proti tomu, s kým zmluvu uzavrel. Ak sa táto osoba vzdá svojho práva, zanikne dlh, ak nebolo dohodnuté, že v tomto prípade má sa plniť tomu, s kým dlžník zmluvu uzavrel.

(3) Dokiaľ tretia osoba nedá súhlas, platí zmluva len medzi tými, ktorí ju uzavreli; právo na plnenie má účastník, ktorý plnenie v prospech tretej osoby vyhradí, ak nebolo dohodnuté inak. To isté platí, ak tretia osoba súhlas odoprela.

§ 51

Účastníci môžu uzavrieť i takú zmluvu, ktorá nie je osobitne upravená; zmluva však nesmie odporovať obsahu alebo účelu tohto zákona.

Piata hlava**ZABEZPEČENIE PRÁV A POVINNOSTÍ****Ručenie****§ 52**

Pohľadávku možno zabezpečiť ručením. Ručenie vzniká písomným vyhlásením, ktorým ručiteľ berie na seba voči veriteľovi povinnosť, že pohľadávku uspokojí, ak ju neuspokojí dlžník.

§ 53

Veriteľ je povinný na požiadanie kedykoľvek a bez zbytočného odkladu oznámiť ručiteľovi výšku svojej pohľadávky.

§ 54

(1) Ručiteľ je povinný dlh splniť, ak ho nesplnil dlžník, hoci ho na to veriteľ písomne vyzval.

(2) Ručiteľ môže proti veriteľovi uplatniť všetky námietky, ktoré by mal proti veriteľovi dlžník.

§ 55

Ručiteľ môže splnenie odoprieť, pokiaľ veriteľ zaviniť, že pohľadávku nemôže uspokojiť dlžník.

§ 56

Ručiteľ, ktorý dlh splnil, je oprávnený požadovať od dlžníka náhradu za plnenie poskytnuté veriteľovi.

Dohoda o zrážkach zo mzdy a iných príjmov**§ 57**

(1) Uspokojenie pohľadávky možno zabezpečiť písomnou dohodou medzi veriteľom a dlžníkom o zrážkach zo mzdy; zrážky zo mzdy nesmú byť väčšie, ako by boli zrážky pri výkone rozhodnutia.

(2) Proti platiteľovi mzdy nadobúda veriteľ právo na výplatu zrážok okamihom, keď bola platiteľovi dohoda predložená.

(3) Ustanovenia odseku 1 a 2 platia i pre iné príjmy, s ktorými sa pri výkone rozhodnutia nakladá ako so mzdou.

Obmedzenie prevodu nehnuteľnosti**§ 58**

(1) Veriteľ môže uspokojenie svojej pohľadávky zabezpečiť písomnou zmluvou uzavretou s dlžníkom, ktorou dlžník berie na seba povinnosť, že neprevedie svoju nehnuteľnosť bez súhlasu veriteľa na iného, dokiaľ pohľadávka nebude uspokojená. Ak má mať obmedzenie prevodu nehnuteľnosti právne účinky i pre dedičov, musí sa to v zmluve uviesť.

(2) K zmluve je potrebná jej registrácia štátnym notárstvom. Obmedzenie prevodu vznikne okamihom registrácie.

§ 59

(1) Dokiaľ obmedzenie trvá, je prevod bez súhlasu veriteľa neplatný.

(2) Ak došlo k obmedzeniu pre viacerých veriteľov, je na prevod potrebný súhlas všetkých.

§ 60

Poradie a spôsob uspokojenia pohľadávok zabezpečených obmedzením prevodu nehnuteľnosti pri výkone rozhodnutia upravuje Občiansky súdny poriadok.

§ 61

Zánikom pohľadávky alebo jej premlčaním obmedzenie prevodu nehnuteľnosti zanikne.

Zloženie do úschovy**§ 62**

Ak to povaha dlhu pripúšťa, môže sa plnenie požadované veriteľom zložiť do notárskej úschovy, najmä ak ide o pohľadávku nezročnú alebo ak ide o pohľadávku, výška ktorej je sporná. Tým zaniknú iné spôsoby zabezpečenia pohľadávky.

Šiesta hlava
ZMENA PRÁV A POVINNOSTÍ

Postúpenie pohľadávky

§ 63

(1) Veriteľ môže svoju pohľadávku i bez súhlasu dlžníka postúpiť písomnou zmluvou inému.

(2) S postúpenou pohľadávkou prechádza i jej príslušenstvo a všetky práva s ňou spojené.

§ 64

(1) Postúpiť nemožno pohľadávku, ktorá zaniká najneskoršie smrťou veriteľa alebo obsah ktorej by sa zmenou veriteľa zmenil. Postúpiť nemožno ani pohľadávku, pokiaľ nemôže byť postihnutá výkonom rozhodnutia.

(2) Takisto nemožno postúpiť pohľadávku, ak by postúpenie odporovalo dohode s dlžníkom.

§ 65

Dlžník musí byť o postúpení pohľadávky upovedomený. Dokiaľ sa tak nestane, môže dlžník plniť pôvodnému veriteľovi alebo sa s ním inak vypořiadat.

§ 66

Ak bola pohľadávka postúpená za úhradu, zodpovedá veriteľ, ktorý ju postúpil, tomu, komu bola postúpená, za to, že v čase postúpenia trvala. Za jej vymožitelnosť zodpovedá veriteľ iba vtedy, ak to bolo dohodnuté, a to len do výšky prijatej úhrady s príslušenstvom.

§ 67

I po postúpení pohľadávky zostávajú dlžníkovi zachované námietky, ktoré mal proti pohľadávke v čase postúpenia.

Prevzatie dlhu

§ 68

(1) So súhlasom veriteľa možno dlh prevziať písomnou zmluvou, ktorú občan alebo organizácia uzavru s dlžníkom.

(2) Ten, kto prevzal dlh, je povinný ho splniť namiesto pôvodného dlžníka.

§ 69

Ak je prevzatý dlh zabezpečený ručením, ručenie trvá ďalej, len ak ručiteľ k prevzatiu dlhu privolil.

Pristúpenie k dlhu

§ 70

Kto bez dohody s dlžníkom písomne vyhlási veriteľovi, že splní za dlžníka jeho dlh, stane sa dlžníkom popri pôvodnom dlžníkovi.

Siedma hlava
ZÁNIK PRÁV A POVINNOSTÍ

Splnenie dlhu

§ 71

(1) Splnením dlh zanikne.

(2) Dlh musí byť splnený riadne a včas.

§ 72

Ak možno dlh splniť niekoľkorakým spôsobom, má právo voľby splnenia dlžník, ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak. Od vykonanej voľby nemožno odstúpiť.

§ 73

Ak má tomu istému veriteľovi dlžník splniť niekoľko dlhov a plnenie nestačí na vyrovnanie všetkých, je vyrovnaný dlh, o ktorom dlžník pri plnení vyhlási, že ho chce splniť; inak sa plnením uhradí dlh najskôr zročný, a to najprv jeho príslušenstvo.

§ 74

(1) Ak je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté, že viacerí dlžníci majú tomu istému veriteľovi splniť dlh spoločne a nerozdielne, je veriteľ oprávnený požadovať plnenie od ktoréhokoľvek z nich. Ak dlh splní jeden dlžník, povinnosť ostatných zanikne.

(2) Ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak, sú podiely na dlhu všetkých dlžníkov vo vzájomnom pomere rovnaké. Dlžník, proti ktorému bol uplatnený nárok vyšší, ako zodpovedá jeho podielu, je povinný bez zbytočného odkladu upovedomiť o tom ostatných dlžníkov a dať im príležitosť, aby uplatnili svoje námietky proti pohľadávke. Môže od nich požadovať, aby dlh podľa podielov na nich pripadajúcich splnili alebo aby ho v tomto rozsahu dlhu inak zbavili.

(3) Ak dlžník v rozsahu uplatneného nároku dlh sám splnil, je oprávnený požadovať náhradu od ostatných podľa ich podielov. Pokiaľ niektorý z dlžníkov nemôže svoj podiel splniť, rozvrhne sa tento podiel rovnakým dielom na všetkých ostatných.

§ 75

(1) Ak má dlžník splniť dlh viacerým veriteľom a ak ide o deliteľné plnenie, môže každý veriteľ požadovať len svoj diel; ak niet inej dohody, je dlžník oprávnený plniť každému z veriteľov rovnaký diel.

(2) Ak ide o plnenie viacerým veriteľom, ktoré je nedeliteľné, je dlžník oprávnený plniť ktorémukoľvek z veriteľov, ak nebolo dohodnuté niečo iné. Splnením jednému z veriteľov dlh zanikne.

§ 76

Ak si majú zo zmluvy súčasne plniť účastníci navzájom, môže sa plnenia domáhať len ten, kto už sám dlh splnil alebo je ochotný a schopný ho splniť.

§ 77

Dlžník splní dlh aj vtedy, ak plní tomu, kto predloží veriteľovo potvrdenie o prijatí plnenia; to však neplatí, ak dlžník vedel, že ten, kto potvrdenie predložil, nie je oprávnený plnenie prijať.

§ 78

Ak čas splnenia nie je dohodnutý, ustanovený právnym predpisom alebo určený v rozhodnutí, je dlžník povinný splniť dlh prvého dňa po tom, keď ho veriteľ o splnenie požiadal.

§ 79

Ak je čas splnenia ponechaný na vôľu dlžníka, určí ho na návrh veriteľa súd podľa okolností prípadu tak, aby to bolo v súlade s pravidlami socialistického spolužitia.

§ 80

Ak ide o plnenie v splátkach, môže veriteľ žiadať zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky len vtedy, ak to bolo dohodnuté alebo určené v rozhodnutí. Toto právo však môže veriteľ použiť najneskôr do zročnosti najbližšej budúcej splátky.

§ 81

Veriteľ je povinný prijať i čiastočné plnenie, ak to neodporuje dohode alebo povahe pohľadávky.

§ 82

(1) Dlžník sa plní na mieste určenom dohodou účastníkov. Ak nie je miesto splnenia takto určené, je ním bydlisko alebo sídlo dlžníka.

(2) Ak plní dlžník peňažný dlh prostredníctvom pošty alebo peňažného ústavu, je dlh splnený okamihom, keď bola suma poukázaná, ak nie je dohodnuté inak.

§ 83

Ak to povaha dlhu pripúšťa, možno ho z dôležitých dôvodov týkajúcich sa veriteľa splniť uložením do notárskej úschovy, najmä ak veriteľ odopiera plnenie prijať, ak je veriteľ neznámy alebo neprítomný.

§ 84

(1) Veriteľ je povinný vydať dlžníkovi na jeho požiadanie písomné potvrdenie o tom, že dlh bol celkom alebo sčasti splnený.

(2) Dlžník je oprávnený splnenie odoprieť, ak mu veriteľ nevydá súčasne potvrdenie.

§ 85

(1) Dlžník, ktorý svoj dlh riadne a včas nesplní, je v omeškaní. Ak ho nesplní ani v dodatočnej primeranej lehote veriteľom mu poskytnutej, má veriteľ právo od zmluvy odstúpiť; ak ide o deliteľné plnenie, môže sa odstúpenie veriteľa za týchto podmienok týkať i len jednotlivých plnení.

(2) Ak ide o omeškanie s plnením peňažného dlhu, má veriteľ právo požadovať od dlžníka popri splnení úroky z omeškania, ak nie je podľa tohto zákona povinný platiť poplatok z omeškania;

výšku úrokov z omeškania a poplatku z omeškania určujú vykonávacie predpisy.

(3) Ak ide o omeškanie s plnením veci, zodpovedá dlžník za jej stratu, poškodenie alebo zničenie, okrem ak by k tejto škode došlo aj inak.

§ 86

Ak bol v zmluve určený presný čas splnenia a zo zmluvy alebo z povahy veci vyplýva, že na oneskorenom splnení veriteľ nemôže mať záujem, musí veriteľ, ak chce trvať na splnení, oznámiť to dlžníkovi bez zbytočného odkladu; ak tak neurobí, zmluva sa zrušuje.

§ 87

Právo veriteľa na náhradu škody spôsobenej omeškaním dlžníka nie je dotknuté; pri omeškaní s plnením peňažného dlhu možno však náhradu škody požadovať, len pokiaľ nie je krytá úrokami z omeškania alebo poplatkom z omeškania.

§ 88

K omeškaniu dlžníka nedôjde, ak veriteľ včas a riadne ponúknuté plnenie od neho neprijme alebo mu neposkytne súčinnosť potrebnú na splnenie dlhu. Ak ide o plnenie veci, znáša veriteľ nebezpečenstvo jej straty, zničenia alebo poškodenia.

§ 89

Ak dôjde k dohode o tom, že sa už zročný dlh bude plniť v splátkach, a ak veriteľ chce, aby dlžník v splátkach plnil aj úroky z omeškania, musí sa to výslovne dohodnúť.

Dohoda

§ 90

Ak sa dlžník s veriteľom dohodne, že mu namiesto toho, čo bol povinný plniť, poskytne iné plnenie, pôvodný dlh zanikne. Ak nie je dohodnuté inak, zanikne s dlhom i jeho zabezpečenie. Na ďalšie trvanie ručenia treba súhlas ručiteľa.

§ 91

(1) Veriteľ sa môže s dlžníkom dohodnúť, že sa vzdáva svojho práva alebo že dlh odpúšťa; táto dohoda musí mať písomnú formu.

(2) Dohoda, ktorou sa niekto vzdáva práv, ktoré môžu až v budúcnosti vzniknúť, je neplatná.

§ 92

(1) Dohodou môžu účastníci upraviť práva medzi nimi sporné. Dohoda, ktorou sa majú medzi účastníkmi upraviť všetky práva, netýka sa práv, na ktoré účastník nemohol pomýšľať.

(2) Zabezpečenie práv, ktorých sa dohoda týka, trvá naďalej. Ak však k dohode došlo bez súhlasu ručiteľa, môže proti veriteľovi namietť všetko, čo by mohol namietť, keby dohody nebolo.

Nemožnosť plnenia

§ 93

(1) Ak sa plnenie stane nemožným, povinnosť dlžníka plniť zanikne.

(2) Ak sa nemožnosť týka len časti plnenia, zanikne povinnosť, len pokiaľ ide o túto časť; veriteľ má však právo, pokiaľ ide o zvyšujúce plnenie od zmluvy odstúpiť.

(3) Právo na náhradu škody ani právo na vydanie neoprávnene získaného majetkového prospechu nie je dotknuté.

Uplynutie času

§ 94

Práva i povinnosti zaniknú uplynutím času, na ktorý boli obmedzené.

Smrť dlžníka alebo veriteľa

§ 95

(1) Smrťou dlžníka povinnosť nezanikne, okrem ak jej obsahom bolo plnenie, ktoré mal vykonať osobne dlžník.

(2) Smrťou veriteľa právo zanikne, ak bolo plnenie obmedzené len na jeho osobu; zanikne i právo na boľestné a na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia.

Započítanie

§ 96

Ak veriteľ a dlžník majú vzájomné pohľadávky, plnenie ktorých je rovnakého druhu, zaniknú započítaním, pokiaľ sa vzájomne kryjú, ak niektorý z účastníkov urobí prejav smerujúci k započítaniu. Zánik nastane okamihom, keď sa pohľadávky stretnú.

§ 97

(1) Proti pohľadávke štátu započítanie nie je prípustné. Takisto nie je prípustné započítanie proti pohľadávke na náhradu škody spôsobenej na zdraví, okrem ak by šlo o vzájomnú pohľadávku na náhradu škody toho istého druhu. Započítanie nie je prípustné ani proti pohľadávkam, ktoré nemožno postihnúť výkonom rozhodnutia.

(2) Započítať nemožno pohľadávky premlčané, pohľadávky, ktorých sa nemožno domáhať na súde, ako ani pohľadávky z vkladov. Proti zročnej pohľadávke nemožno započítať pohľadávku, ktorá ešte nie je zročná.

(3) Dohodou účastníkov možno započítaním vyrovnáť i pohľadávky uvedené v odseku 1 a 2.

§ 98

Započítanie proti pohľadávkam na výživné upravuje Zákon o rodine.

Neuplatnenie práva

§ 99

K zániku práva preto, že sa v ustanovenej dobe neuplatnilo, dochádza len v prípadoch uvedených v zákone. Na zánik súd prihliadne, aj keď to dlžník nenamietne.

Ôsma hlava PREMLČANIE

§ 100

(1) Právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

(2) Premlčujú sa všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva, práv osobného užívania bytov a pozemkov, obmedzenia prevodu nehnuteľnosti, ako aj práva z vkladov na vkladnej knižke alebo na bežnom účte, pokiaľ vkladový vzťah trvá.

Premlčacia doba

§ 101

Pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

§ 102

Pri právach, ktoré sa musia najprv uplatniť u organizácie, začína plynúť premlčacia doba odo dňa, keď sa právo takto uplatnilo.

§ 103

Ak bolo dohodnuté plnenie v splátkach, začína plynúť premlčacia doba jednotlivých splátok odo dňa ich zročnosti. Ak sa pre nesplnenie niektorej zo splátok stane zročným celý dlh (§ 80), začne plynúť premlčacia doba odo dňa zročnosti nesplnenej splátky.

§ 104

Pri právach na plnenie z poistenia začína plynúť premlčacia doba za rok po poistnej udalosti.

§ 105

Ak ide o právo oprávneného dediča na vydanie dedičstva, začne plynúť premlčacia doba od úmrtia poručiteľa alebo odo dňa, keď nadobudne právoplatnosť rozhodnutie, ktorým bol poručiteľ vyhlásený za mŕtveho.

§ 106

(1) Právo na náhradu škody sa premlčí za rok odo dňa, keď sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá.

(2) Najneskoršie sa právo na náhradu škody premlčí za tri roky, a ak ide o škodu spôsobenú

úmyselne, za desať rokov odo dňa, keď došlo k udalosti, z ktorej škoda vznikla; to neplatí, ak ide o škodu na zdraví.

§ 107

(1) Právo na vydanie neoprávnene získaného majetkového prospechu sa premlčí za rok odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že majetkový prospech bol neoprávnene získaný a kto ho získal.

(2) Najneskoršie sa právo na vydanie neoprávnene získaného majetkového prospechu premlčí za tri roky, a ak ide o prospech získaný úmyselne, za desať rokov odo dňa, keď k neoprávnene získanému majetkovému prospechu došlo.

§ 108

Práva z prepravy sa premlčujú za jeden rok s výnimkou práv na náhradu škody pri preprave osôb.

§ 109

Právo zabezpečené obmedzením prevodu nehnuteľnosti sa premlčuje za desať rokov.

§ 110

(1) Ak bolo právo priznané právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného orgánu, premlčuje sa za desať rokov odo dňa, keď sa malo podľa rozhodnutia plniť. Ak právo dlžník písomne uznal čo do dôvodu i výšky, premlčuje sa za desať rokov odo dňa, keď k uznaniu došlo; ak bola však v uznaní uvedená lehota na plnenie, plynie premlčacia doba od uplynutia tejto lehoty.

(2) Rovnaká premlčacia doba platí aj pre jednotlivé splátky, na ktoré bolo plnenie v rozhodnutí alebo v uznaní práva rozložené; premlčacia doba sa pri jednotlivých splátkach začína odo dňa ich zročnosti. Ak sa nesplnením niektorej zo splátok stane zročným celý dlh (§ 80), začne plynúť desaťročná premlčacia doba od zročnosti nesplnenej splátky.

(3) Úroky a opakujúce sa plnenia sa premlčujú v troch rokoch; ak však ide o práva právoplatne priznané alebo písomne uznané, platí táto premlčacia doba, len pokiaľ ide o úroky a opakujúce sa plnenia, zročnosť ktorých nastala po právoplatnosti rozhodnutia alebo po uznaní.

Plynutie premlčacej doby

§ 111

Zmena v osobe veriteľa alebo dlžníka nemá vplyv na plynutie premlčacej doby.

§ 112

Ak veriteľ v premlčacej dobe uplatní právo na súde alebo u iného príslušného orgánu a v začatom konaní riadne pokračuje, premlčacia doba od tohto uplatnenia po dobu konania neplynie. To platí aj o práve, ktoré bolo právoplatne priznané a pre ktoré bol na súde alebo u iného príslušného orgánu navrhnutý výkon rozhodnutia.

§ 113

Ak ide o práva osôb, ktoré musia mať zákonného zástupcu, alebo o práva proti týmto osobám, premlčanie nezačne, dokiaľ im nie je ustanovený zástupca. Už začaté premlčanie prebieha ďalej, avšak sa neskončí, dokiaľ neuplynie rok po tom, keď bude týmto osobám ustanovený zákonný

zástupca alebo keď prekážka inak pominie.

§ 114

Ak ide o právo medzi zákonnými zástupcami na jednej strane a maloletými deťmi a inými zastúpenými osobami na druhej strane, premlčanie sa ani nezačína ani neplynie, ak nejde o úroky a opakujúce sa plnenie. To platí aj o právach medzi manželmi.

Deviata hlava VYMEDZENIE NIEKTORÝCH POJMOV

Domácnosť

§ 115

Domácnosť tvoria občania, ktorí spolu trvale žijú a spoločne uhradzujú náklady na svoje potreby.

Blízke osoby

§ 116

Blízkou osobou je príbuzný v priamom rade, súrodenec a manžel; iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom sa pokladajú za osoby sebe navzájom blízke, ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pocítovala ako vlastnú ujmu.

§ 117

Stupeň príbuzenstva dvoch osôb sa určuje podľa počtu zrodení, ktorými v priamom rade pochádza jedna od druhej a v pobočnom rade obidve od najbližšieho spoločného predka.

Veci a práva

§ 118

Predmetom občianskoprávných vzťahov sú veci a práva, pokiaľ to povaha práva pripúšťa.

§ 119

(1) Veci sú hnutelné alebo nehnuteľné.

(2) Nehnuteľnosťami sú pozemky a stavby spojené so zemou pevným základom.

§ 120

Súčasťou veci je všetko, čo k nej podľa jej povahy patrí a nemôže byť oddelené bez toho, že by sa tým vec znehodnotila.

§ 121

(1) Príslušenstvom veci sú veci, ktoré patria vlastníkovi hlavnej veci a sú ním určené na to, aby sa s hlavnou vecou trvale užívali.

(2) Príslušenstvom bytu sú vedľajšie miestnosti a priestory určené na to, aby sa s bytom užívali.

(3) Príslušenstvom pohľadávky sú úroky, úroky z omeškania, poplatok z omeškania a náklady

spojené s jej uplatnením.

Počítanie času

§ 122

(1) Lehota určená podľa dní začína sa dňom, ktorý nasleduje po udalosti, ktorá je rozhodujúca pre jej začiatok. Polovicou mesiaca sa rozumie pätnásť dní.

(2) Koniec lehoty určenej podľa týždňov, mesiacov alebo rokov pripadá na deň, ktorý sa pomenovaním alebo číslom zhoduje s dňom, na ktorý pripadá udalosť, od ktorej sa lehota začína. Ak nie je takýto deň v poslednom mesiaci, pripadne koniec lehoty na jeho posledný deň.

(3) Ak pripadne posledný deň lehoty na nedeľu alebo sviatok, je posledným dňom lehoty najbližší budúci pracovný deň.

DRUHÁ ČASŤ

SOCIALISTICKÉ SPOLOČENSKÉ VLASTNÍCTVO A OSOBNÉ VLASTNÍCTVO

Prvá hlava

SOCIALISTICKÉ SPOLOČENSKÉ VLASTNÍCTVO A USPOKOJOVANIE POTRIEB OBČANOV

§ 123

Veci, ktoré sú určené pre osobnú potrebu občanov, prevádzajú sa zo socialistického spoločenského vlastníctva do ich osobného vlastníctva alebo sa im prenechávajú do osobného užívania.

§ 124

Spoločenskému užívaniu občanov slúžia verejné zariadenia, ako zariadenia dopravné, zdravotnícke, kultúrne, sociálne, telovýchovné a rekreačné.

Druhá hlava

OSOBNÉ VLASTNÍCTVO

Zdroj a účel osobného vlastníctva

§ 125

(1) Zdrojom osobného vlastníctva je predovšetkým práca občana v prospech spoločnosti.

(2) Majetok získaný z nestatočného zdroja nepožíva ochranu osobného vlastníctva.

§ 126

Osobné vlastníctvo slúži na uspokojovanie hmotných a kultúrnych potrieb občanov.

Predmet osobného vlastníctva

§ 127

V osobnom vlastníctve sú predovšetkým príjmy a úspory z práce a zo sociálneho zabezpečenia. V osobnom vlastníctve sú ďalej najmä veci domácej a osobnej potreby, rodinné domčeky a rekreačné chaty.

§ 128

(1) Rodinný domček je obytný dom, v ktorom aspoň dve tretiny podlahovej plochy všetkých miestností pripadajú na byty. Rodinný domček môže mať najviac päť obytných miestností nepočítajúc do toho kuchyne. Väčší počet obytných miestností môže mať, ak úhrn ich podlahovej plochy neprevyšuje 120 m²; z obytných kuchýň sa do tohto úhrnu započítavajú len plochy, o ktoré výmera kuchyne prevyšuje 12 m².

(2) Za podmienok uvedených v odseku 1 sa za rodinný domček považuje aj obytná časť roľníckej usadlosti.

§ 129

V osobnom vlastníctve môže byť len jeden rodinný domček.

Obsah a ochrana osobného vlastníctva**§ 130**

(1) Vlastník má právo užívať vec pre potrebu svoju, svojej rodiny a domácnosti; má právo na úžitky a prírastky veci, ako aj právo previesť ju na iného. Ak to nie je v rozpore so záujmami spoločnosti, môže vlastník vec prenechať na užívanie inému alebo s ňou nakladať aj inak.

(2) Veci nahromadené v rozpore so záujmami spoločnosti nad mieru osobnej potreby vlastníka, jeho rodiny a domácnosti nepoživajú ochranu osobného vlastníctva.

§ 131

(1) Osobné vlastníctvo je nedotknuteľné. Len ak ide o dôležitý záujem spoločnosti, ktorý nemôže byť uspokojený inak, môže sa vec použiť aj bez privolenia vlastníka, avšak len dočasne, v nevyhnutnej miere a za náhradu. To platí aj vtedy, ak je krajne ohrozený život alebo zdravie občana alebo jeho naliehavý záujem.

(2) Vyvlastniť vec, ktorá je v osobnom vlastníctve, možno len v dôležitom záujme spoločnosti, a to na základe zákona a za náhradu. To isté platí, ak sa má osobné vlastníctvo k veci trvale obmedziť.

§ 132

Občan má právo na ochranu proti tomu, kto neoprávnene zasahuje do jeho vlastníckeho práva; najmä sa môže domáhať vydania veci od toho, kto mu ju neprávom zadržuje.

Spôsoby nadobúdania osobného vlastníctva**§ 133**

Osobné vlastníctvo k veci možno nadobudnúť kúpou, darom alebo inou zmluvou, dedením, rozhodnutím štátneho orgánu alebo na základe iných skutočností ustanovených zákonom.

§ 134

(1) Ak sa prevádza hnutelná vec na základe zmluvy, nadobúda sa vlastníctvo prevzatím veci, ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak.

(2) K zmluve o prevode nehnuteľnosti je potrebná jej registrácia štátnym notárstvom. Vlastníctvo prechádza registráciou zmluvy.

§ 135

Ak ide o nadobudnutie vlastníctva rozhodnutím štátneho orgánu, nadobúda sa vlastníctvo dňom v ňom určeným, a ak nie je určený, dňom právoplatnosti rozhodnutia.

Tretia hlava **OSOBNÉ SPOLUVLASTNÍCTVO**

§ 136

(1) Vec môže byť v osobnom spoluvlastníctve viacerých občanov.

(2) Spoluvlastníctvo je podielové alebo bezpodielové. Bezpodielové spoluvlastníctvo môže vzniknúť len medzi manželmi.

Podielové spoluvlastníctvo

§ 137

(1) Podiel vyjadruje mieru, akou sa spoluvlastníci podieľajú na právach a povinnostiach vyplývajúcich zo spoluvlastníctva k spoločnej veci.

(2) Ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak, sú podiely všetkých spoluvlastníkov rovnaké.

§ 138

(1) Bežné veci týkajúce sa spoločnej veci môže vybavovať každý zo spoluvlastníkov. V ostatných veciach je potrebný súhlas všetkých; inak je právny úkon neplatný.

(2) Z právnych úkonov týkajúcich sa spoločnej veci sú oprávnení a povinní všetci spoluvlastníci spoločne a nerozdielne.

§ 139

Ak dôjde medzi spoluvlastníkmi k nezhode o právach a povinnostiach vyplývajúcich z podielového spoluvlastníctva, rozhodne na návrh niektorého z nich súd.

§ 140

Spoluvlastník môže svoj podiel bez súhlasu ostatných spoluvlastníkov previesť len na spoluvlastníka alebo na svojich potomkov; inak pre prevod podielu je potrebný súhlas všetkých spoluvlastníkov.

§ 141

(1) Spoluvlastníci sa môžu dohodnúť o zrušení spoluvlastníctva a o vzájomnom vypoíadaní; ak je predmetom spoluvlastníctva nehnuteľnosť, dohoda musí byť písomná.

(2) Každý zo spoluvlastníkov je povinný vydať ostatným na požiadanie písomné potvrdenie o tom, ako sa vypoíadali, ak nemala už dohoda o zrušení spoluvlastníctva a o vzájomnom vypoíadaní písomnú formu.

§ 142

Ak nedôjde k dohode, zruší spoluvlastníctvo a vykoná vypořádanie na návrh niektorého spoluvlastníka súd. Ak je to možné, rozdelí súd vec medzi spoluvlastníkov podľa výšky podielov. Ak nie je rozdelenie veci dobre možné, prikáže súd vec za primeranú náhradu jednému alebo viacerým spoluvlastníkom; prihliadne pritom na to, aby sa vec mohla účelne využiť v súlade so záujmami spoločnosti. Ak vec žiadny zo spoluvlastníkov nechce, súd nariadi jej predaj a výťažok rozdelí podľa podielov.

Bezpodielové spoluvlastníctvo manželov**§ 143**

V bezpodielovom spoluvlastníctve manželov je všetko, čo môže byť predmetom osobného vlastníctva a čo niektorý z manželov nadobudol za trvania manželstva, s výnimkou vecí získaných dedičstvom alebo darom, ako aj vecí, ktoré podľa svojej povahy slúžia osobnej potrebe alebo výkonu povolania len jedného z manželov.

§ 144

Veci v bezpodielovom spoluvlastníctve užívajú obaja manželia spoločne; spoločne uhradzujú aj náklady vynaložené na veci alebo spojené s ich užívaním a udržiavaním.

§ 145

(1) Bežné veci týkajúce sa spoločných vecí môže vybavovať každý z manželov. V ostatných veciach je potrebný súhlas oboch manželov; inak je právny úkon neplatný.

(2) Z právnych úkonov týkajúcich sa spoločných vecí sú oprávnení a povinní obaja manželia spoločne a nerozdielne.

§ 146

Ak dôjde medzi manželmi k nehode o právach a povinnostiach vyplývajúcich z bezpodielového spoluvlastníctva, rozhodne na návrh niektorého z nich súd.

§ 147

Pohľadávka veriteľa len jedného z manželov, ktorá vznikla za trvania manželstva, môže byť pri výkone rozhodnutia uspokojená i z majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

§ 148

(1) Zánikom manželstva zanikne i bezpodielové spoluvlastníctvo manželov.

(2) Zo závažných dôvodov, najmä ak by ďalšie trvanie bezpodielového spoluvlastníctva odporovalo pravidlám socialistického spolužitia, môže súd na návrh niektorého z manželov toto spoluvlastníctvo zrušiť i za trvania manželstva.

§ 149

(1) Ak zanikne bezpodielové spoluvlastníctvo, vykoná sa vypořádanie podľa zásad uvedených v § 150.

(2) Ak dôjde k vyporiadaniu dohodou, sú manželia povinní vydať si na požiadanie písomné potvrdenie o tom, ako sa vyporiadali.

(3) Ak sa vyporiadanie nevykoná dohodou, vykoná ho na návrh niektorého z manželov súd.

§ 150

Pri vyporiadaní sa vychádza z toho, že podiely oboch manželov sú rovnaké. Každý z manželov je oprávnený požadovať, aby sa mu uhradilo, čo zo svojho vynaložil na spoločný majetok, a je povinný nahradiť, čo sa zo spoločného majetku vynaložilo na jeho ostatný majetok. Ďalej sa prihliadne predovšetkým na potreby maloletých detí, na to, ako sa každý z manželov staral o rodinu, a na to, ako sa zaslúžil o nadobudnutie a udržanie spoločných vecí. Pri určení miery pričinenia treba vziať tiež zreteľ na starostlivosť o deti a na obstarávanie spoločnej domácnosti.

§ 151

Ak za trvania manželstva bezpodielové spoluvlastníctvo zaniklo, môže sa obnoviť len rozhodnutím súdu vydaným na návrh jedného z manželov.

TRETIA ČASŤ

OSOBNÉ UŽÍVANIE BYTOV, INÝCH MIESTNOSTÍ A POZEMKOV

Prvá hlava

OSOBNÉ UŽÍVANIE BYTOV

§ 152

Socialistické organizácie, ktoré spravujú bytový majetok, sú povinné vytvárať predpoklady pre to, aby sa bytové potreby občanov náležite uspokojovali a aby sa úroveň bývania sústavne zvyšovala.

§ 153

Štátne, družstevné a iné socialistické organizácie prenechávajú byty občanom do osobného užívania bez určenia doby užívania, a to za úhradu, ak nie je právnym predpisom ustanovené inak.

§ 154

(1) Rozhodnutím o pridelení bytu vydaným miestnym národným výborom alebo iným orgánom príslušným podľa predpisov o hospodárení s bytmi alebo inými skutočnosťami ustanovenými týmto zákonom vznikne občanovi právo, aby s ním organizácia uzavrela dohodu o odovzdaní a prevzatí bytu.

(2) Členovi stavebného bytového družstva vznikne splatením členského podielu právo, aby mu bol orgánom družstva pridelený do osobného užívania družstevný byt.

§ 155

(1) Právo užívať byt vznikne dohodou o odovzdaní a prevzatí bytu dojednanou medzi organizáciou a občanom.

(2) O dohode o odovzdaní a prevzatí bytu sa spíše zápisnica, ktorú podpíše ten, kto konal za organizáciu, a občan, ktorý s organizáciou dohodu uzavrel. V zápisnici musia byť najmä uvedené rozhodnutie o pridelení bytu, predmet a rozsah práva užívať byt včítane jeho príslušenstva, určená

výška úhrady za užívanie a za služby, prípadne uvedený spôsob určenia úhrady, a popísaný stav bytu. Organizácia je povinná vydať občanovi odpis zápisnice.

§ 156

(1) Ak sa organizácia a občan, ktorému bol byt pridelený, nedohodnú o rozsahu príslušenstva bytu alebo o výške úhrady za užívanie a za služby, určí ich miestny národný výbor.

(2) Ak nedôjde k takejto dohode pri družstevnom byte, určí rozsah príslušenstva bytu alebo výšku úhrady za užívanie a za služby príslušný orgán družstva.

§ 157

Ak sa niekto nasťahoval do bytu bez rozhodnutia príslušného orgánu o pridelení bytu alebo byt získal na základe neúplných alebo nepravdivých údajov, vydá miestny národný výbor príkaz na vysťahovanie; náhradný byt ani náhradné ubytovanie sa neposkytne.

Obsah práva užívania bytu

§ 158

Okrem práva užívať byt má užívateľ právo užívať spoločné priestory a zariadenia domu, ako aj používať služby, poskytovanie ktorých je s užívaním bytu spojené.

§ 159

(1) Užívateľia bytov majú právo zúčastňovať sa na správe domu, a to osobne alebo prostredníctvom osôb, ktoré si za tým účelom zvolia.

(2) Spôsob účasti užívateľov bytov na správe domov stavebných bytových družstiev upravujú stanovy družstva.

§ 160

(1) Užívateľ je povinný užívať byt, spoločné priestory a zariadenia domu riadne, ako aj riadne používať služby, poskytovanie ktorých je spojené s užívaním bytu.

(2) Užívateľia sú povinní pri výkone svojich práv dbať, aby bolo v dome vytvorené prostredie zabezpečujúce všetkým nerušené užívanie bytov, spoločných priestorov a zariadení domu.

§ 161

(1) Organizácia je povinná zabezpečiť užívateľovi plný a nerušený výkon jeho práv spojených s užívaním bytu. Najmä je povinná odovzdať mu byt v stave spôsobilom na riadne užívanie, v tomto stave ho udržiavať a podľa možností i zlepšovať, vykonávať riadnu údržbu domu a jeho zariadení a zabezpečovať aj riadne plnenie služieb, poskytovanie ktorých je spojené s užívaním bytu.

(2) Drobné opravy v byte súvisiace s jeho užívaním a náklady spojené s obvyklým udržiavaním uhradzuje užívateľ.

§ 162

Ak organizácia nesplní svoju povinnosť odstrániť závady, ktoré bránia riadnemu užívaniu bytu alebo ktorými je výkon užívateľovho práva ohrozený, má užívateľ právo po predchádzajúcom

upozornení organizácie závady odstrániť a požadovať od nej náhradu účelne vynaložených nákladov. Právo na náhradu musí uplatniť u organizácie bez zbytočného odkladu. Právo zanikne, ak nebolo uplatnené do šiestich mesiacov od odstránenia závad.

§ 163

(1) Užívateľ je povinný bez zbytočného odkladu organizácii oznámiť potrebu tých opráv v byte, ktoré má znášať organizácia, a umožniť ich vykonanie; inak zodpovedá za škodu, ktorá nesplnením tejto povinnosti vznikla.

(2) Ak sa užívateľ nepostará o včasné vykonanie drobných opráv a obvyklej údržby bytu, organizácia má právo tak urobiť po predchádzajúcom upozornení užívateľa na jeho náklad sama.

§ 164

Užívateľ je povinný odstrániť závady a poškodenia, ktoré spôsobil v dome sám alebo tí, ktorí s ním bývajú. Ak sa tak nestane, má organizácia právo po predchádzajúcom upozornení užívateľa závady a poškodenia odstrániť a požadovať od užívateľa náhradu.

§ 165

Užívateľ nesmie vykonávať stavebné úpravy ani inú podstatnú zmenu v byte bez súhlasu organizácie, a to ani na svoj náklad.

§ 166

Organizácia je oprávnená vykonávať stavebné úpravy bytu a iné podstatné zmeny v byte len po dohode s užívateľom. Ak organizácia vykonáva takéto úpravy na príkaz národného výboru, užívateľ je povinný ich vykonanie umožniť.

§ 167

Podrobnosti o spôsobe užívania bytov, spoločných priestorov a zariadení domu a o používaní služieb upravia domové poriadky vydané miestnymi národnými výbormi, pri družstevných bytoch aj osobitné domové poriadky schválené orgánom stavebného bytového družstva.

Úhrada za užívanie bytu a za služby

§ 168

(1) Užívateľ je povinný platiť úhradu za užívanie bytu; úhrada sa platí mesačne pozadu.

(2) Úhrada za služby, poskytovanie ktorých je spojené s užívaním bytu, alebo preddavok na ne sa platí spolu s úhradou za užívanie bytu, ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak.

(3) Výšku úhrady za užívanie bytu a za poskytovanie služieb, ako aj spôsob ich platenia ustanovujú osobitné predpisy.

§ 169

Ak užívateľ nezaplatí úhradu za užívanie bytu alebo za služby do piatich dní po jej zročnosti, je povinný zaplatiť organizácii poplatok z omeškania.

§ 170

(1) Užívateľ má právo na primeranú zľavu z úhrady za užívanie,okiaľ organizácia napriek jeho upozorneniu neodstráni v byte alebo v dome závalu, ktorá podstatne alebo po dlhší čas zhoršuje ich užívanie. Právo na primeranú zľavu z úhrady má užívateľ i vtedy, ak je užívanie takto zhoršené neplnením alebo vadným plnením služieb, poskytovanie ktorých je spojené s týmto užívaním.

(2) Rovnaké právo má užívateľ, ak sa stavebnými úpravami v dome podstatne alebo po dlhší čas zhoršia podmienky užívania bytu alebo domu.

(3) Užívateľ má právo na primeranú zľavu z úhrady za služby,okiaľ ich organizácia riadne a včas neplní.

§ 171

Právo na zľavu z úhrady za užívanie bytu alebo za služby treba uplatniť u organizácie bez zbytočného odkladu. Právo zanikne, ak sa neuplatní do šiestich mesiacov odo dňa, keď došlo k skutočnostiam, ktoré toto právo zakladajú.

Spoločné užívanie bytu**§ 172**

(1) Právo užívania bytu môže patriť viacerým občanom spoločne. Spoloční užívatelia majú rovnaké práva a povinnosti.

(2) Pri družstevnom byte môže právo spoločného užívania vzniknúť len medzi manželmi.

§ 173

(1) Bežné veci týkajúce sa spoločného užívania bytu môže vybavovať každý zo spoločných užívateľov. V ostatných veciach je potrebný súhlas všetkých; inak je právny úkon neplatný.

(2) Z právnych úkonov týkajúcich sa spoločného užívania bytu sú oprávnení a povinní všetci spoloční užívatelia spoločne a nerozdielne.

§ 174

Ak dôjde medzi spoločnými užívatelmi k nehode o právach a povinnostiach vyplývajúcich zo spoločného užívania bytu, rozhodne na návrh niektorého z nich súd.

Spoločné užívanie bytu manželmi**§ 175**

(1) Ak za trvania manželstva manželia alebo jeden z nich nadobudnú právo užívať byt, vznikne právo spoločného užívania bytu manželmi.

(2) Ak vznikne len jednému z manželov za trvania manželstva právo na pridelenie družstevného bytu, vznikne s právom spoločného užívania i spoločné členstvo manželov v družstve; z tohto členstva sú obaja manželia oprávnení a povinní spoločne a nerozdielne.

(3) Ustanovenia odseku 1 a 2 neplatia, ak manželia spolu trvale nežijú.

§ 176

(1) Ak nadobudol právo užívať byt niektorý z manželov pred uzavretím manželstva, vznikne obom manželom právo spoločného užívania tohto bytu uzavretím manželstva.

(2) To isté platí, ak vzniklo pred uzavretím manželstva niektorému z manželov právo na pridelenie družstevného bytu.

§ 177

(1) Ak sa rozvedení manželia nedohodnú o užívaní bytu, súd na návrh jedného z nich rozhodne, že sa zrušuje právo spoločného užívania bytu. Súčasne určí, ktorý z manželov bude byt ďalej užívať.

(2) Ak nadobudol právo na pridelenie družstevného bytu jeden z rozvedených manželov pred uzavretím manželstva, zanikne právo spoločného užívania bytu rozvodom; právo byt užívať zostane tomu z manželov, ktorý nadobudol právo na byt pred uzavretím manželstva. V ostatných prípadoch spoločného užívania družstevného bytu rozhodne súd, ak sa rozvedení manželia nedohodnú, na návrh jedného z nich po vypočutí orgánu družstva o zrušení tohto práva, ako aj o tom, kto z nich bude ako člen družstva byt ďalej užívať; tým zanikne i spoločné členstvo rozvedených manželov v družstve.

(3) Pri rozhodnutí o ďalšom užívaní bytu vezme súd zreteľ na záujmy maloletých detí.

§ 178

Rozvedenému manželovi, ktorý je povinný vysťahovať sa z bytu, môže miestny národný výbor poskytnúť namiesto náhradného bytu náhradné ubytovanie, ak mu pri rozvode neboli zverené do výchovy deti.

Smrť užívateľa**§ 179**

(1) Ak užívateľ zomrie a ak nejde o byt v spoločnom užívaní manželov, stávajú sa užívateľmi jeho deti, vnuci, rodičia, súrodenci, zať a nevesta, ktorí s ním žili v deň jeho smrti v spoločnej domácnosti a nemajú vlastný byt. Užívateľmi sa stávajú aj tí, ktorí sa starali o spoločnú domácnosť zomretého užívateľa alebo boli na neho odkázaní výživou, ak s ním žili v spoločnej domácnosti aspoň po dobu jedného roku pred jeho smrťou a nemajú vlastný byt.

(2) Ak zomrie užívateľ družstevného bytu a ak nejde o byt v spoločnom užívaní manželov, prechádza smrťou užívateľa jeho členstvo v družstve a právo užívať byt na toho dediča, ktorému pripadol členský podiel.

§ 180

(1) Ak zomrie jeden z manželov, ktorým patrilo právo spoločného užívania bytu, spoločné užívanie zanikne a jediným užívateľom bytu sa stane pozostalý manžel.

(2) Ak ide o družstevný byt, zanikne smrťou jedného z manželov právo spoločného užívania bytu manželmi. Ak sa právo na družstevný byt nadobudlo za trvania manželstva, zostáva členom družstva pozostalý manžel a jemu patrí členský podiel; na to prihliadne štátne notárstvo pri vyporiadaní medzi dedičmi a pozostalým manželom. Ak zomrel manžel, ktorý nadobudol právo na družstevný byt pred uzavretím manželstva, prechádza jeho smrťou členstvo v družstve a právo

užívať byt na toho dediča, ktorému pripadol členský podiel.

§ 181

Ustanovenia § 179 ods. 1 a § 180 ods.1 platia aj v prípade, ak užívateľ opustí trvale spoločnú domácnosť.

§ 182

Ustanovenia § 172 až 181 neplatia pre byty trvale určené pre ubytovanie pracovníkov organizácie.

Zánik práva užívania bytu

§ 183

Právo užívať byt zanikne písomnou dohodou medzi organizáciou a užívateľom alebo písomným oznámením užívateľa, že nechce byt užívať. V písomnom oznámení musí byť uvedená lehota, kedy sa má užívanie skončiť, a to najmenej jeden mesiac tak, aby sa skončila ku koncu kalendárneho mesiaca; ak nie je lehota uvedená, skončí sa užívanie koncom mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom oznámenie organizácii došlo.

§ 184

Súd môže na návrh organizácie zrušiť právo užívať byt:

- a) trvale určený pre ubytovanie pracovníka organizácie, ak doterajší užívateľ prestal pre ňu pracovať a organizácia naliehavo potrebuje byt pre iného svojho pracovníka. V odôvodnených prípadoch môže súd uložiť organizácii povinnosť nahradiť užívateľovi sťahovacie náklady;
- b) ak užívateľ alebo tí, ktorí s ním bývajú, napriek výstrahe hrubo porušujú zásady socialistického spoluzititia alebo ak užívateľ hrubo porušuje svoje povinnosti, najmä tým, že neplatí úhradu za užívanie bytu alebo za služby po čas dlhší ako tri mesiace;
- c) ak užívateľ má dva byty;
- d) ak užívateľ neužíva bez vážnych dôvodov byt vôbec alebo ho užíva len občas.

§ 185

Miestny národný výbor môže právo užívať byt zrušiť:

- a) ak ide o nadmerný byt podľa predpisov o hospodárení s bytmi;
- b) ak je potrebné s bytom alebo s domom naložiť tak, že byt nemožno ďalej užívať.

§ 186

(1) Užívateľ nie je povinný sa z bytu vysťahovať, dokiaľ mu nie je pridelený primeraný náhradný byt. I bez pridelenia náhradného bytu je povinný sa z bytu vysťahovať, ak podľa zákona stačí poskytnúť náhradné ubytovanie alebo ak nie je potrebné poskytnúť ani náhradný byt ani náhradné ubytovanie.

(2) Ak je užívateľ povinný sa z bytu vysťahovať preto, že byt bez vážnych dôvodov užíva len občas, stačí poskytnúť namiesto náhradného bytu náhradné ubytovanie. Ani náhradný byt ani náhradné ubytovanie sa neposkytne, ak je užívateľ povinný sa z bytu vysťahovať preto, že má dva byty alebo že bez vážnych dôvodov neužíva byt vôbec.

(3) V prípadoch, v ktorých zákon ustanovuje, že užívateľ bytu nie je povinný sa vysťahovať, dokiaľ mu nie je pridelený primeraný náhradný byt alebo zabezpečené náhradné ubytovanie, zanikne právo užívať byt až dňom, keď dôjde k prideleniu náhradného bytu alebo k zabezpečeniu

náhradného ubytovania.

§ 187

(1) Ak byt trvale určený pre ubytovanie pracovníka organizácie po jeho smrti alebo po rozvode jeho manželstva užívajú ďalej manžel, prípadne osoby uvedené v § 179 ods.1, nie sú povinné sa z bytu vysťahovať, dokiaľ im nie je pridelený primeraný náhradný byt, ak nestačí podľa zákona poskytnúť náhradné ubytovanie. To platí i v prípade, ak pracovník organizácie opustí trvale spoločnú domácnosť.

(2) Zánikom členstva užívateľa v stavebnom bytovom družstve zanikne právo užívať družstevný byt. Užívateľ nie je povinný sa z bytu vysťahovať, dokiaľ mu nie je pridelený primeraný náhradný byt. Vrátenia členského podielu sa môže člen domáhať až po vysťahovaní z bytu.

Výmena bytu

§ 188

(1) Užívatelia sa môžu dohodnúť o výmene bytu. Dohoda musí mať písomnú formu a musí ju schváliť miestny národný výbor alebo iný orgán podľa predpisov o hospodárení s bytmi na to príslušný. Dohodu o výmene bytov v domoch stavebného bytového družstva schvaľuje orgán družstva.

(2) Pre vznik práva užívať vymenený byt platí ustanovenie § 155.

§ 189

(1) Právo na splnenie dohody o výmene bytov musí sa uplatniť na súde do troch mesiacov od schválenia dohody; inak právo zanikne.

(2) Ak dodatočne nastanú u niektorého z účastníkov také závažné okolnosti, že nie je možné splnenie dohody od neho spravodlivo požadovať, môže od dohody odstúpiť; musí však tak urobiť bez zbytočného odkladu. Povinnosť na náhradu škody tým nie je dotknutá.

Druhá hlava

OSOBNÉ UŽÍVANIE INÝCH OBYTNÝCH MIESTNOSTÍ

§ 190

(1) Rozhodnutím o pridelení obytnej miestnosti v zariadeniach určených na trvalé bývanie vydaným miestnym národným výborom alebo iným orgánom príslušným podľa predpisov o hospodárení s bytmi vznikne občanovi právo, aby s ním organizácia uzavrela dohodu o užívaní miestnosti.

(2) Právo užívať obytnú miestnosť vznikne dohodou o odovzdaní a prevzatí miestnosti do užívania.

§ 191

Užívatelia miestností majú právo zúčastňovať sa na správe zariadenia prostredníctvom osôb, ktoré si za tým účelom zvolia.

§ 192

Ak sú o užívaní tej istej miestnosti uzavreté dohody s viacerými občanmi, je každý z nich

samostatným užívateľom, a to v rozsahu, ktorý mu bol v dohode vymedzený.

§ 193

Ak je užívateľ povinný sa z miestnosti vysťahovať, stačí mu poskytnúť náhradné ubytovanie.

§ 194

O užívaní obytných miestností v zariadeniach určených na trvalé bývanie platia primerane ustanovenia o užívaní bytov s výnimkou ustanovení § 154 až 156, 159, 161 ods.2, § 163 ods.2, § 167 a 172 až 181.

§ 195

Podrobnosti o užívaní obytných miestností v zariadeniach určených na trvalé bývanie, spoločných priestorov a spoločných zariadení a o používaní služieb s užívaním spojených upravujú ubytovacie poriadky.

Tretia hlava

OSOBNÉ UŽÍVANIE MIESTNOSTÍ NESLÚŽIACICH NA BÝVANIE

§ 196

(1) Rozhodnutím o pridelení miestnosti neslúžiacej na bývanie (garáže, ateliéry, skladištia a pod.) vydaným miestnym národným výborom alebo inými skutočnosťami ustanovenými týmto zákonom vznikne občanovi právo, aby s ním organizácia uzavrela dohodu o užívaní miestnosti. Ak ide o miestnosti stavebných bytových družstiev, prideluje tieto miestnosti členom užívajúcim družstevný byt orgán družstva.

(2) Právo užívať miestnosť neslúžiacu na bývanie vznikne dohodou o odovzdaní a prevzatí miestnosti do užívania.

§ 197

(1) O užívaní miestností neslúžiacich na bývanie platia primerane ustanovenia o užívaní bytov s výnimkou ustanovení § 152 až 154, 155 ods.1, § 184 písm. a), c), § 185 písm. a), § 186 a 187. Ustanovenia o spoločnom užívaní bytu manželmi však nemožno použiť, ak ide o miestnosť slúžiacu na výkon povolania len jedného manžela.

(2) Miestny národný výbor môže zrušiť užívanie aj vtedy, ak sa má miestnosť, ktorá už nie je potrebná na plánované hospodárenie s nebytovými miestnosťami, premeniť na miestnosť slúžiacu na bývanie. Miestny národný výbor poskytne užívateľovi náhradnú miestnosť, ak sú pre to dôležité dôvody.

Štvrtá hlava

OSOBNÉ UŽÍVANIE POZEMKOV

§ 198

(1) Právo osobného užívania pozemkov slúži na to, aby si občania na pozemkoch, ku ktorým sa právo zriadi, mohli vystavať rodinný domček, rekreačnú chatu alebo garáž alebo zriadiť záhradku; toto právo možno zriadiť aj k pozemkom, na ktorých sú už tieto stavby vystavané alebo záhradky zriadené. Právo osobného užívania nie je časovo obmedzené a prechádza na dediča.

(2) Právo osobného užívania sa zriaďuje za úhradu; bezplatne sa zriaďuje, len ak to ustanovuje

osobitný predpis.

§ 199

(1) Právo osobného užívania môže sa zriadiť len k pozemkom, ktoré sú v socialistickom spoločenskom vlastníctve a ktoré sú podľa územných plánov alebo územných rozhodnutí určené na výstavbu rodinných domčekov, rekreačných chat alebo garáží alebo na zriaďovanie záhradiek. Pôda určená na iné účely, najmä poľnohospodárska pôda, nesmie sa na zriadenie práva osobného užívania použiť.

(2) Na rovnaký účel môže byť v osobnom užívaní občana len jeden pozemok.

§ 200

(1) Výmera pozemku prenechaného na výstavbu rodinného domčeka alebo na výstavbu rekreačnej chaty sa určí podľa územného plánu alebo územného rozhodnutia. Pozemok na výstavbu rodinného domčeka nesmie byť väčší ako 800 m², pozemok na výstavbu rekreačnej chaty väčší ako 400 m² a pozemok prenechaný na zriadenie záhradky nesmie byť väčší ako 400 m²; výmera pozemku prenechaného na výstavbu garáže nesmie prevyšovať výmeru na ten účel nevyhnutne potrebnú.

(2) Najvyššia prípustná výmera pozemku môže sa výnimočne prekročiť, len keby inak vznikol pozemok nevhodného tvaru alebo by došlo k nehospodárnemu zastavaniu pozemku.

§ 201

Užívateľ má právo užívať pozemok pre potrebu svoju, svojej rodiny a domácnosti, a to v súlade s účelom, pre ktorý bolo toto právo zriadené.

§ 202

Právo osobného užívania pozemku nemožno zmluvne prevádzať. Prechod práva užívania zastavaného pozemku pri prevode stavby upravuje ustanovenie § 218.

§ 203

Užívateľ má právo na ochranu proti tomu, kto do jeho práva osobného užívania pozemku neoprávnene zasahuje.

§ 204

(1) I bez privolenia užívateľa môže sa pozemok, ku ktorému bolo zriadené právo osobného užívania, použiť v dôležitom záujme spoločnosti, ktorý nemôže byť inak uspokojený, avšak len dočasne, v nevyhnutnej miere a za náhradu. To isté platí, ak je krajne ohrozený život alebo zdravie občana alebo jeho naliehavý záujem.

(2) Len v dôležitom záujme spoločnosti za podmienok platných pre vyvlastnenie možno právo osobného užívania pozemku odňať, a to na základe zákona a za náhradu.

Vznik práva osobného užívania pozemku

§ 205

(1) Rozhodnutím o pridelení pozemku do osobného užívania vznikne občanovi právo, aby sa s ním uzavrela dohoda o osobnom užívaní pozemku. Rozhodnutie vydáva okresný národný výbor.

(2) Na podklade pridelenia pozemku do osobného užívania uzavrie dohodu o zriadení práva osobného užívania s občanom národný výbor alebo organizácia, ktoré majú pozemok v správe, alebo organizácia, ktorá je vlastníkom pozemku. Dohoda musí mať písomnú formu; je k nej potrebná registrácia štátnym notárstvom. Právo osobného užívania pozemku vznikne registráciou dohody na štátnom notárstve.

§ 206

Dohoda musí obsahovať najmä označenie pozemku prideleného do osobného užívania, účel a rozsah užívania a výšku úhrady.

Zánik práva osobného užívania pozemku

§ 207

Právo osobného užívania pozemku zanikne dohodou účastníkov; dohoda musí mať písomnú formu.

§ 208

Súd môže na návrh národného výboru alebo organizácie (§ 205 ods.2) zrušiť právo osobného užívania, ak užívateľ neužíva pozemok vôbec alebo ho užíva na iný ako dohodnutý účel, napriek tomu, že bol na následky svojho konania upozornený.

§ 209

Ak zanikne právo osobného užívania pozemku a ak sa účastníci nedohodnú o vyporiadaní, vykoná vyporiadanie na návrh niektorého z nich súd; pritom prihliadne na výšku úhrady, ktorú občan zaplatil za právo osobného užívania, a na náklady, ktoré účelne vynaložil na trvalé zlepšenie pozemku, prípadne na jeho osadenie.

Spoločné užívanie pozemku

§ 210

Právo osobného užívania toho istého pozemku môže vzniknúť aj viacerým občanom spoločne.

§ 211

(1) Bežné veci týkajúce sa spoločného užívania pozemku môže vybavovať každý zo spoločných užívateľov. V ostatných veciach je potrebný súhlas všetkých; inak je právny úkon neplatný.

(2) Z právnych úkonov týkajúcich sa spoločného užívania pozemku sú oprávnení a povinní všetci spoloční užívatelia spoločne a nerozdielne.

§ 212

Ak dôjde medzi spoločnými užívateľmi pozemku k nehode o právach a povinnostiach vyplývajúcich zo spoločného užívania, rozhodne na návrh niektorého z nich súd.

§ 213

Ak dôjde k zániku práva spoločného užívania pozemku, dohodnú sa užívatelia o vzájomnom vyporiadaní. Každý z nich je povinný vydať ostatným na požiadanie písomné potvrdenie o tom, ako

sa vyporiadali. Ak nedôjde k dohode, rozhodne na návrh niektorého z nich o vyporiadaní súd.

Spoločné užívanie pozemku manželmi

§ 214

Ak uzavreli dohodu o osobnom užívaní pozemku za trvania manželstva obaja manželia alebo jeden z nich, vznikne im právo spoločného užívania pozemku. Toto právo však nevznikne, ak uzavrie dohodu jeden z manželov, ktorí spolu trvale nežijú.

§ 215

(1) Zánikom manželstva zanikne i právo spoločného užívania pozemku manželmi.

(2) Ak zanikne manželstvo rozvodom a ak sa manželia nedohodnú o tom, ktorý z nich sa stane užívateľom pozemku a ako sa vyporiadajú, rozhodne na návrh niektorého z nich súd v rámci vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva.

(3) Ustanovenie odseku 2 platí aj vtedy, ak zanikne za trvania manželstva bezpodielové spoluvlastníctvo manželov.

§ 216

O spoločnom užívaní pozemku manželmi platia ustanovenia § 211 až 213.

Užívanie zastavaného pozemku

§ 217

Rodinný domček, rekreačná chata alebo garáž vystavané užívateľom na pozemku na ten účel určenom sú v jeho osobnom vlastníctve.

§ 218

(1) S prevodom vlastníctva k stavbe zriadenej na pozemku prechádza na nadobúdateľa stavby i právo osobného užívania pozemku.

(2) Nový vlastník stavby je povinný vyporiadať sa s predchádzajúcim užívateľom pozemku; pritom treba prihliadnuť na výšku úhrady, ktorá bola za užívanie zaplatená, ako aj na náklady, ktoré pôvodný užívateľ účelne vynaložil na trvalé zlepšenie pozemku, prípadne na jeho osadenie. Dohoda o vyporiadaní je súčasťou zmluvy o prevode stavby.

§ 219

Právo osobného užívania pozemku, na ktorom je zriadená stavba, zanikne, ak stavba prejde do socialistického spoločenského vlastníctva. Právo osobného užívania sa musí pritom vyporiadať.

§ 220

Ak ide o pozemok, na ktorom bola zriadená stavba, nemožno použiť ustanovenia § 207 až 209.

Neoprávnená stavba

§ 221

Ak zriadi na pozemku stavbu občan, ktorý nie je oprávnený pozemok užívať alebo ktorý je oprávnený ho užívať na iný účel, rozhodne o vlastníctve k stavbe súd. Stavebníkovi môže však vlastníctvo k stavbe priznať, len ak sú pre to dôvody hodné osobitného zreteľa. Súd môže tiež rozhodnúť, že stavebník je povinný stavbu na svoj náklad odstrániť.

ŠTVRTÁ ČASŤ

SLUŽBY

Prvá hlava

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA O POSKYTOVANÍ SLUŽIEB

§ 222

(1) Službami poskytujú socialistické organizácie občanom vecné plnenie, výkony, ako aj iné plnenia na uspokojovanie ich hmotných a kultúrnych potrieb.

(2) Ustanovenia tohto zákona o službách platia i pre služby poskytované podľa osobitných predpisov, pokiaľ to nimi nie je vylúčené.

§ 223

Organizácie poskytujúce služby sú povinné vytvárať predpoklady pre ich poskytovanie tak, aby spoločensky odôvodnené požiadavky občanov boli riadne a plynule uspokojované.

§ 224

(1) Služby sa poskytujú na základe zmlúv alebo na základe iných skutočností ustanovených právnymi predpismi.

(2) Ak poskytnutie služby patrí k úlohám organizácie, organizácia je povinná na žiadosť občana ju poskytnúť, okrem ak by to nebolo v medziach jej prevádzkových možností (§ 223).

(3) Ustanovenia o službách poskytovaných na základe zmluvy použijú sa primerane i pre služby poskytované na základe iných skutočností, ak niet osobitnej úpravy.

§ 225

(1) Služby sa poskytujú ako služby platené, ak tento zákon alebo osobitný predpis neustanovujú, že sa poskytujú bezplatne.

(2) Ak občan zneužije služby poskytnuté celkom alebo sčasti bezplatne, je povinný nahradiť náklady, ktoré tým organizácii vznikli, aj keď z toho nemal majetkový prospech.

§ 226

Organizácia je povinná poskytnúť službu tak, aby potreba občana mohla byť riadne uspokojená; ak to povaha služby vyžaduje, organizácia je povinná občana o nej tiež správne a úplne informovať.

§ 227

Občan je povinný poskytnúť organizácii súčinnosť, ktorá je na vykonanie služby potrebná. Ak občan potrebnú súčinnosť včas neposkytne, organizácia má právo na náhradu nevyhnutných nákladov, ktoré jej tým vznikli. Ak občan súčinnosť neposkytne ani v dodatočnej primeranej lehote danej mu organizáciou, organizácia môže okrem toho od zmluvy odstúpiť.

§ 228

Ak prevedie organizácia na občana poskytnutou službou vlastníctvo k veci, nemôžu sa proti nemu uplatniť práva iných osôb týkajúce sa tejto veci. To isté platí, ak občan poskytnutou službou nadobudne právo vec užívať.

C e n a**§ 229**

Cena sa určí pri uzavretí zmluvy podľa cenových predpisov.

§ 230

Ak bola cena dohodnutá podľa rozpočtu, nesmie byť bez súhlasu občana zvýšená. Práce a náklady do rozpočtu nezahrnuté možno účtovať len vtedy, ak ich občan písomne schválil alebo ak práce dodatočne písomne objednal.

§ 231

(1) Ak nemožno cenu pri uzavretí zmluvy určiť pevnou sumou, musí sa určiť aspoň odhadom. Ak organizácia zistí dodatočne, že bude potrebné cenu určenú odhadom podstatne prekročiť, je povinná občana na to bez meškania písomne upozorniť a oznámiť mu novo určenú cenu; inak nemá právo na zaplatenie rozdielu v cene.

(2) Občan je oprávnený po oznámení novo určenej ceny od zmluvy odstúpiť; ak od zmluvy odstúpi, je povinný zaplatiť organizácii sumu pripadajúcu na vykonanú prácu a vzniknuté náklady podľa pôvodne určenej ceny, len pokiaľ mal z čiastočného plnenia zmluvy majetkový prospech. Odstúpením od zmluvy nie je dotknuté právo občana na náhradu škody.

(3) Ak neodstúpi občan od zmluvy bez zbytočného odkladu, je povinný zaplatiť za poskytnutú službu novo určenú vyššiu cenu.

§ 232

(1) Cena je splatná spravidla v hotovosti po poskytnutí služby. Ak je to odôvodnené povahou služby alebo ustanovené osobitným predpisom, môže organizácia požadovať preddavok alebo zaplatenie ceny vopred.

(2) Ak sa cena za poskytnutú službu fakturuje, občan je povinný zaplatiť cenu do siedmich dní po doručení faktúry, ak nie je osobitným predpisom ustanovené inak. V pochybnostiach sa má za to, že faktúra bola občanovi doručená tretieho dňa po odoslaní. Na zročnosť musí byť občan vo faktúre upozornený. Kedy je organizácia povinná fakturovať, ustanovujú osobitné predpisy.

(3) Ak občan nezaplatí fakturovanú cenu za službu, na ktorú sa vzťahuje povinnosť organizácie na fakturovanie, je povinný platiť poplatok z omeškania. Ak je faktúra nesprávna, občan nie je povinný poplatok z omeškania platiť; je oprávnený požadovať vydanie novej faktúry.

Zodpovednosť za vykonanie služieb a za škodu**§ 233**

(1) Za riadne a včasné poskytnutie služieb zodpovedajú organizácie spôsobmi v tomto zákone ustanovenými alebo účastníkmi dohodnutými.

(2) Ak je s poskytnutím služby spojený prístup do bytov alebo k osobnému majetku občanov, organizácia zodpovedá aj za škodu spôsobenú pri tejto príležitosti zavinením osôb, ktoré na poskytnutie služby použila. Ten, kto škodu spôsobil úmyselne, zodpovedá za ňu spoločne a nerozdielne s organizáciou.

(3) Zodpovednosť ustanovenú zákonom nemôžu účastníci vylúčiť ani obmedziť.

§ 234

(1) Občan má právo od zmluvy odstúpiť, ak služba nebola vykonaná ani v dodatočnej primeranej lehote, ktorú poskytol. Ak odstúpi od zmluvy, je povinný zaplatiť organizácii sumu pripadajúcu na vykonanú prácu a na vzniknuté náklady, len pokiaľ mal z čiastočného plnenia služby majetkový prospech.

(2) Odstúpením od zmluvy nie je dotknuté právo na náhradu škody.

§ 235

(1) Ak bola služba poskytnutá vadne, má občan právo na bezplatné odstránenie vady alebo na doplnenie služby. Ak to nie je dobre možné, má právo na nové poskytnutie služby alebo na zrušenie zmluvy, ak služba pre vadnosť vykonania nemôže riadne plniť svoj účel; v ostatných prípadoch vadného vykonania služby má občan právo na primeranú zľavu.

(2) Právo na nové poskytnutie služby občanovi nepatrí, ak ide o službu, ktorá bola poskytnutá hromadne.

(3) Písomným vyhlásením vydaným občanovi môže organizácia za poskytnutie služby prevziať zodpovednosť vo väčšom rozsahu, než je uvedené v odseku 1 a 2. V písomnom vyhlásení určí organizácia podmienky a rozsah tejto zodpovednosti.

§ 236

(1) Práva zo zodpovednosti za vady poskytnutej služby musí občan uplatniť u organizácie bez zbytočného odkladu. Práva zaniknú, ak neboli uplatnené do šiestich mesiacov od poskytnutia služby, pokiaľ v tomto zákone nie je pre ich uplatnenie ustanovená iná lehota.

(2) Občan má právo na náhradu nevyhnutných nákladov, ktoré mu vznikli v súvislosti s uplatnením práva zo zodpovednosti za vady. Toto právo musí sa uplatniť u organizácie najneskôr do jedného mesiaca po uplynutí doby, do ktorej musí byť uplatnené právo zo zodpovednosti za vady; inak právo zanikne.

§ 237

Organizácia zodpovedá za poškodenie, stratu alebo zničenie veci, ktorú na vykonanie služby od občana prevzala, okrem ak by k škode došlo aj inak.

§ 238

Organizácia zodpovedá i za škodu spôsobenú okolnosťami, ktoré majú pôvod v povahe prístroja alebo inej veci, ktoré sa pri poskytnutí služby použili; tejto zodpovednosti sa nemôže zbaviť.

**Druhá hlava
PREDAJ V OBCHODE****§ 239**

(1) Občan má právo, aby mu obchodná organizácia predala podľa jeho výberu veci určené na predaj.

(2) Z predaja vzniká organizácii povinnosť predanú vec kupujúcemu odovzdať a kupujúcemu povinnosť vec prevziať a zaplatiť organizácii jej cenu.

§ 240

Veci, pri ktorých to vyžaduje ich povaha, ako aj veci, na predaj ktorých je organizácia určená, ale ktoré bežne nevedie, predávajú sa na objednávku. Objednanú vec je organizácia povinná obstaráť v dohodnutej lehote, a ak nie je lehota dohodnutá, v lehote okolnostiam primeranej. Ak sa tak nestane, občan je oprávnený od zmluvy odstúpiť. Odstúpením kupujúceho od zmluvy nie je dotknuté jeho právo na náhradu škody.

§ 241

(1) Ak je organizácia podľa dohody s občanom alebo podľa povahy veci povinná dodať vec na miesto občanom určené, občan je povinný prevziať vec pri dodaní. V ostatných prípadoch je občan povinný prevziať vec pri predaji, ak sa s organizáciou nedohodne inak.

(2) Ak občan neprevezme vec v čase uvedenom v odseku 1, organizácia je oprávnená požadovať poplatok za uskladnenie; výšku poplatku ustanovuje osobitný predpis.

§ 242

Služby, ktoré sa s predajom veci obvykle neposkytujú, musia sa osobitne dohodnúť.

§ 243

(1) Predáva sa za hotové; inak než za hotové sa predáva len v prípadoch ustanovených osobitnými predpismi.

(2) Pri veciach vystavených na predaj musia byť ich ceny viditeľne vyznačené.

Akosť a množstvo**§ 244**

Predávaná vec musí mať požadovanú akosť, množstvo, mieru alebo váhu a musí byť bez väd, najmä musí zodpovedať technickým normám. Ak to povaha veci pripúšťa, má občan právo, aby sa vec pred ním prekontrolovala, alebo aby sa mu jej činnosť predviedla.

§ 245

Ak je potrebné, aby sa pri užívaní veci zachovali osobitné pravidlá, najmä ak sa užívanie

spravuje technickou normou, organizácia je povinná občana s nimi oboznámiť, okrem ak ide o pravidlá všeobecne známe. Ak organizácia túto povinnosť nesplní, je povinná občanovi nahradiť z toho vzniknutú škodu.

§ 246

Veci, ktoré majú vady, ktoré nebránia, aby sa veci mohli užívať na určený účel, smú sa predávať len za nižšie ceny; kupujúceho treba upozorniť, že vec má vadu a o akú vadu ide, ak to nie je už z povahy predaja zřejmé.

Zodpovednosť za vady predanej veci

§ 247

(1) Organizácia zodpovedá za vady, ktoré má predaná vec pri prevzatí. Pri použitých veciach nezodpovedá za vady vzniknuté ich použitím alebo opotrebením. Pri veciach predávaných za nižšiu cenu nezodpovedá za vadu, pre ktorú sa zľava poskytla.

(2) Ak nejde o veci, ktoré sa rýchle kazia, alebo o použité veci, zodpovedá organizácia i za vady, ktoré sa vyskytnú po prevzatí veci v záručnej dobe (záruka).

§ 248

(1) Záručná doba je šesť mesiacov; ak ide o predaj potravinárskeho tovaru, záručná doba je osem dní, pri predaji krmív tri týždne a pri predaji zvierat šesť týždňov. Ak je na predávanej veci, jej obale alebo návode k nej pripojenom vyznačená lehota, do ktorej sa musí vec použiť, neskončí sa záručná doba pred uplynutím tejto lehoty.

(2) Pri predaji vecí, ktoré sú určené na to, aby sa používali dlhší čas, osobitné predpisy ustanovujú záručnú dobu dlhšiu ako šesť mesiacov. Záručná doba prevyšujúca šesť mesiacov sa môže týkať aj len niektorej súčiastky veci. Organizácia je povinná vydať kupujúcemu pri predaji záručný list s vyznačením záručnej doby.

(3) Vyhlásením v záručnom liste vydanom občanovi môže organizácia poskytnúť záruku presahujúcu rozsah záruky ustanovenej v tomto zákone. V záručnom liste organizácia určí podmienky a rozsah tejto záruky.

§ 249

Záručné doby začínajú plynúť od prevzatia veci kupujúcim.

§ 250

Ak ide o vadu, ktorú možno odstrániť, občan má právo, aby bola bezplatne, včas a riadne odstránená. Organizácia je povinná odstrániť vadu najneskoršie v lehote, ktorá bola pre služby toho istého druhu krajským národným výborom ustanovená. Ak vec nebola ešte použitá, môže občan namiesto odstránenia vady požadovať výmenu veci, alebo ak sa vada týka len súčiastky veci, výmenu súčiastky. Organizácia môže vždy namiesto odstránenia vady vymeniť vadnú vec za bezvadnú.

§ 251

(1) Ak ide o vadu, ktorú nemožno odstrániť a ktorá bráni tomu, aby sa vec mohla riadne užívať ako vec bez vady, má kupujúci právo na výmenu veci alebo má právo zrušiť zmluvu. Tie isté práva patria kupujúcemu, ak ide síce o vady odstrániteľné, kupujúci však nemôže pre opätovné

vyskytnutie vady po oprave alebo pre väčší počet väd vec riadne užívať.

(2) Ak ide o iné neodstrániteľné vady, kupujúci má právo na primeranú zľavu z ceny veci.

§ 252

Ak má vec predávaná za nižšiu cenu alebo vec použitá vadu, za ktorú organizácia zodpovedá (§ 247), má občan namiesto práva na výmenu veci právo na primeranú zľavu.

§ 253

Práva zo zodpovednosti za vady sa uplatňujú u obchodnej organizácie, kde sa vec kúpila. Ak je však v záručnom liste uvedená organizácia určená na opravu, ktorá je v mieste obchodnej organizácie alebo v mieste pre občana bližšom, uplatní občan právo na opravu u organizácie určenej na opravu; tým uplatní právo zo záruky. Organizácia určená na opravu je povinná opravu vykonať v lehote, ktorá pre služby toho istého druhu bola ustanovená krajským národným výborom.

§ 254

(1) Práva zo zodpovednosti za vady vecí, pre ktoré platí záručná doba, zaniknú, ak neboli uplatnené v záručnej dobe.

(2) Práva zo zodpovednosti za vady vecí, ktoré sa rýchlo kazia, musia sa uplatniť najneskôr v deň nasledujúci po kúpe veci a pri použitých veciach najneskôr do šiestich mesiacov po ich kúpe; inak práva zaniknú.

§ 255

(1) Doba od uplatnenia práva zo zodpovednosti za vady až do doby, keď bol občan po skončení opravy povinný vec prevziať, sa do záručnej doby nepočíta. Organizácia je povinná vydať kupujúcemu potvrdenie o tom, kedy právo uplatnil, ako aj o vykonaní opravy a o dobe jej trvania.

(2) Ak dôjde k výmene, začne záručná doba plynúť znovu od prevzatia novej veci. To isté platí, ak dôjde k výmene súčiastky, na ktorú bola poskytnutá záruka.

Predaj inými než obchodnými organizáciami

§ 256

Ustanovenia § 239 ods.2 a § 240 až 255 platia tiež vtedy, ak predávajúci veci občanom iné organizácie než obchodné.

Tretia hlava POŽIČIAVANIE VECÍ

§ 257

Zmluvou o požičaní veci vznikne občanovi právo vec po dohodnutú dobu užívať a povinnosť zaplatiť organizácii požičovné.

§ 258

(1) Organizácia je povinná odovzdať občanovi vec v stave spôsobilom na riadne užívanie. Ustanovenie § 245 platí aj pre užívanie požičanej veci.

(2) Ak má požičaná vec vadu, pre ktorú ju nemožno riadne užívať alebo ktorá takéto užívanie sťažuje, má občan právo, aby mu bola požičaná iná vec slúžiaca na ten istý účel. Ak nejde o bezplatné požičanie, má okrem toho právo na odpustenie alebo zľavu požičovného za čas, keď vec nemohol pre jej vadu riadne užívať buď vôbec alebo len za sťažených podmienok.

(3) Právo na odpustenie alebo zľavu požičovného musí sa u organizácie uplatniť najneskôr do vrátenia veci; inak právo zanikne.

§ 259

(1) Občan je oprávnený užívať požičanú vec riadne a v súlade s účelom, ktorému slúži; je povinný chrániť ju pred poškodením, stratou alebo zničením.

(2) Ak nie je dohodnuté inak, nesmie občan prenechať vec na užívanie inému.

§ 260

(1) Za opotrebenie veci spôsobené riadnym užívaním občan nezodpovedá.

(2) Ak dôjde k poškodeniu, strate alebo zničeniu požičanej veci, občan je povinný ohlásiť to organizácii bez zbytočného odkladu. Povinnosť občana nahradiť škodu spravuje sa ustanoveniami tohto zákona o zodpovednosti za škodu; občan však nezodpovedá za škodu, ktorá vznikla tým, že organizácia nesplnila povinnosť uloženú ustanovením § 258 ods.1 druhej vety.

§ 261

(1) Ak vráti občan vec po dobe dohodnutej v zmluve, je povinný platiť požičovné až do vrátenia veci. Ak to bolo dohodnuté, je pri oneskorenom vrátení povinný zaplatiť aj poplatok z omeškania.

(2) Ak sa požičaná vec stratila alebo zničila, občan je povinný platiť požičovné a poplatok z omeškania, ak bolo jeho platenie dohodnuté, dokiaľ stratu alebo zničenie organizácii neohlási alebo dokiaľ sa organizácia o tom inak nedozvie.

(3) Občan má právo na zľavu požičovného a poplatku z omeškania, ak oneskoreným vrátením alebo ohlásením vzrástli požičovné a poplatok z omeškania tak, že by ich platenie nebolo úmerné cene veci. Ak na oneskorenom vrátení alebo ohlásení nemá vinu, nie je povinný požičovné za dobu po uplynutí dohodnutej doby požičania a poplatok z omeškania platiť.

§ 262

(1) Vec požičanú bezplatne je občan povinný vrátiť, len čo ju nepotrebuje, najneskôr však do konca určenej doby požičania.

(2) Organizácia môže požadovať vrátenie veci požičanej bezplatne i pred ukončením určenej doby požičania, ak občan vec neužíva riadne alebo ak ju užíva v rozpore s účelom, ktorému slúži.

(3) V požičovných poriadkoch môže byť ustanovené, že občan, ktorý nevráti vec požičanú bezplatne včas, je povinný platiť poplatok za oneskorené vrátenie; výšku poplatku a spôsob jeho platenia určí požičovný poriadok.

Štvrtá hlava
ZHOTOVENIE VECI NA ZÁKAZKU

§ 263

Zmluvou o zhotovení veci na zákazku vznikne občanovi právo, aby mu organizácia podľa jeho objednávky vec zhotovila, a povinnosť zaplatiť organizácii cenu služby.

§ 264

Ak sa služba neposkytne na počkanie, organizácia je povinná vydať občanovi o prijatí objednávky písomné potvrdenie. Potvrdenie musí obsahovať označenie predmetu, rozsahu a akosti služby, ako aj cenu a dobu vykonania služby.

§ 265

Až do zhotovenia veci môže občan od zmluvy odstúpiť; je však povinný zaplatiť organizácii sumu, ktorá pripadá na práce už vykonané, pokiaľ organizácia nemôže ich výsledok inak použiť, a nahradiť jej účelne vynaložené náklady. Tým nie sú dotknuté ustanovenia § 234 až 236.

§ 266

Ak poskytne občan riadne a včas potrebnú súčinnosť, avšak organizácia v určený čas nepristúpi k vykonaniu služby, patrí mu právo na náhradu nevyhnutných nákladov, ktoré mu tým vznikli. Toto právo musí uplatniť u organizácie najneskôr do jedného mesiaca od prevzatia veci, ak však odstúpi z tohto dôvodu od zmluvy (§ 234), musí ho uplatniť najneskôr do jedného mesiaca od odstúpenia; inak právo zanikne.

§ 267

(1) Ak má občanom dodaný materiál nedostatky, ktoré bránia riadnemu zhotoveniu veci na zákazku, organizácia je povinná občana na to bez zbytočného odkladu upozorniť. Tú istú povinnosť má organizácia aj vtedy, ak občan žiada, aby bola služba vykonaná podľa pokynov, ktoré sú nevhodné.

(2) Ak občan trvá i napriek upozorneniu organizácie na objednávke, organizácia môže od zmluvy odstúpiť.

Vykonanie služby

§ 268

(1) Organizácia je povinná zhotoviť vec podľa zmluvy, riadne a v dohodnutej dobe. Krajský národný výbor môže pre niektoré druhy služieb ustanoviť, že táto doba nesmie byť dlhšia ako lehota, ktorú určil. Ak je pre vykonanie ustanovená technická norma, musí vykonanie zodpovedať tejto norme.

(2) Ustanovenie § 245 platí i pre užívanie veci zhotovenej na zákazku.

§ 269

Ak občan trvá na vykonaní služby, ktorá nebola poskytnutá včas, má právo na zľavu z ceny; podmienky a rozsah zliav určí vykonávací predpis.

Zodpovednosť za vady

§ 270

(1) Organizácia zodpovedá za vady, ktoré má vec zhotovená na zákazku pri prevzatí občanom, ako aj za vady, ktoré sa vyskytnú po prevzatí veci v záručnej dobe. Rovnako zodpovedá za to, že vec má vlastnosti občanom pri zákazke vymienené.

(2) Organizácia zodpovedá za vady vykonanej zákazky, príčinou ktorých je vadnosť materiálu dodaného občanom alebo nevhodnosť jeho pokynov, ak občana neupozornila na vadnosť materiálu alebo nevhodnosť jeho pokynov.

§ 271

(1) Záručná doba je šesť mesiacov, pri zhotovení stavby osemnásť mesiacov.

(2) Pri veciach, ktoré sú určené na to, aby sa užívali po dlhší čas, osobitné predpisy ustanovujú záručnú dobu dlhšiu ako šesť mesiacov; záručná doba prevyšujúca šesť mesiacov môže sa týkať i len niektorej súčiastky. Organizácia je povinná vydať občanovi záručný list s vyznačením záručnej doby.

(3) Vyhlásením v záručnom liste vydanom občanovi môže organizácia poskytnúť záruku presahujúcu rozsah záruky ustanovenej v tomto zákone. V záručnom liste organizácia určí podmienky a rozsah tejto záruky.

§ 272

Záručná doba začína plynúť od prevzatia veci. Ak občan prevzal vec až po dni, do ktorého mal povinnosť ju prevziať, plynie záručná doba už odo dňa, keď mal túto povinnosť.

§ 273

(1) Ak ide o vadu, ktorú možno odstrániť, občan je oprávnený požadovať bezplatné odstránenie vady. Organizácia je povinná odstrániť vadu najneskôr v lehote, ktorá bola pre služby toho istého druhu krajským národným výborom ustanovená.

(2) Ak ide o vadu, ktorú nemožno odstrániť a ktorá bráni tomu, aby sa vec mohla podľa objednávky riadne užívať ako vec bez vady, občan má právo na zrušenie zmluvy. To isté právo mu patrí pri odstrániteľných vadách, ak pre opätovné vyskytnutie vady po oprave alebo pre väčší počet vád nemôže vec riadne užívať. Ak ide o neodstrániteľnú vadu, ktorá však nebráni riadnemu užívaniu veci podľa objednávky, občan má právo na primeranú zľavu.

§ 274

Práva zo zodpovednosti za vady sa musia uplatniť u organizácie v záručnej dobe; inak práva zaniknú. Doba od uplatnenia práva zo záruky až do vykonania opravy sa do záručnej doby nepočíta. Organizácia je povinná vydať občanovi potvrdenie o tom, kedy právo uplatnil, ako aj o vykonaní opravy a o dobe jej trvania.

Prevzatie veci

§ 275

(1) Občan je povinný prevziať vec najneskôr do jedného mesiaca od uplynutia doby, keď mala

byť služba vykonaná, a ak bola služba skončená neskôr, do jedného mesiaca od upovedomenia o jej skončení. Ak tak neurobí, je povinný zaplatiť poplatok za uskladnenie.

(2) O veci, ktorú občan neprevzal v lehote uvedenej v odseku 1, platia ustanovenia § 282 ods.2 a 3 o nevyzdvihnutých veciach.

Piata hlava OPRAVA A ÚPRAVA VECI

§ 276

Zmluvou o oprave alebo úprave veci vznikne občanovi právo, aby mu organizácia podľa jeho objednávky vykonala opravu alebo úpravu veci; organizácii vznikne právo, aby jej občan zaplatil cenu služby.

Vykonanie služby

§ 277

Organizácia je povinná vykonať opravu alebo úpravu veci podľa zmluvy, riadne a v dohodnutej dobe. Krajský národný výbor môže pre niektoré druhy opráv a úprav ustanoviť, že táto doba nesmie byť dlhšia ako lehota, ktorú určil. Ak je pre vykonanie ustanovená technická norma, musí vykonanie zodpovedať tejto norme.

§ 278

(1) Organizácia má právo zadržať si vec, ktorá bola predmetom služby, dokiaľ občan nezaplatí cenu služby. Toto právo organizácii nepatrí, ak je cena organizáciou požadovaná sporná a občan ju zabezpečí zložením do notárskej úschovy.

(2) Zadržanú vec je organizácia povinná riadne opatrovať; má právo na náhradu nevyhnutných nákladov, ktoré jej opatrovaním vznikli.

Zodpovednosť za vady

§ 279

(1) Organizácia zodpovedá za vady, ktoré má vykonaná oprava alebo úprava pri prevzatí veci občanom po vykonanej službe, ako aj za vady, ktoré sa vyskytnú po prevzatí veci v záručnej dobe.

(2) Organizácia zodpovedá aj za vady, príčinou ktorých je vadnosť veci, ktorá má byť opravená alebo upravená, či nevhodnosť pokynov občana, ak ho na vadnosť veci alebo na nevhodnosť pokynov neupozornila.

§ 280

(1) Záručná doba je tri mesiace, ak nie je osobitnými predpismi ustanovené inak; pri stavebných prácach je záručná doba osemnásť mesiacov.

(2) Ak je účelom opravy alebo úpravy, aby sa vec mohla i naďalej po dlhší čas užívať, osobitné predpisy ustanovujú pre opravu alebo úpravu veci záručnú dobu dlhšiu ako tri mesiace; záručná doba prevyšujúca tri mesiace môže sa týkať i len niektorej súčiastky. Organizácia je povinná vydať občanovi záručný list s vyznačením záručnej doby.

(3) Vyhlásením v záručnom liste vydanom občanovi môže organizácia poskytnúť záruku

presahujúcu rozsah záruky ustanovenej v tomto zákone. V záručnom liste organizácia určí podmienky a rozsah tejto záruky.

§ 281

(1) Ak je vec opravená alebo upravená vadne, má občan právo na bezplatné odstránenie vady. Organizácia je povinná vadu odstrániť najneskôr v lehote, ktorá bola pre služby toho istého druhu ustanovená krajským národným výborom. Ak nemožno vadu odstrániť, alebo ak ju organizácia neodstráni v určenej lehote, alebo ak sa vada vyskytne znovu, občan má právo na zrušenie zmluvy alebo na primerané zníženie ceny služby.

(2) Práva zo zodpovednosti za vady musia byť uplatnené u organizácie v záručnej dobe; inak práva zaniknú. Doba od uplatnenia práva až do vykonania opravy alebo úpravy sa do záručnej doby nepočíta. Organizácia je povinná vydať občanovi potvrdenie o tom, kedy právo uplatnil, ako aj o vykonaní opravy alebo úpravy a o dobe jej trvania.

Nevyzdvihnuté veci

§ 282

(1) Občan je povinný vyzdvihnúť si vec najneskôr do jedného mesiaca od uplynutia doby, keď sa mala služba vykonať, a ak bola služba skončená neskôr, do jedného mesiaca od upovedomenia o jej skončení. Ak tak neurobí, je povinný zaplatiť poplatok za uskladnenie.

(2) Ak si občan nevyzdvihne vec v lehote šiestich mesiacov odo dňa, keď bol povinný ju vyzdvihnúť, organizácia má právo vec predať. Ak je organizácii známa adresa občana a ak ide o vec väčšej hodnoty, organizácia je povinná o zamýšľanom predaji občana vopred písomne upovedomiť a poskytnúť mu primeranú dodatočnú lehotu na vyzdvihnutie veci.

(3) Ak dôjde k predaju nevyzdvihnutej veci, organizácia vyplatí občanovi výťažok z predaja po odpočítaní ceny služby, poplatku za uskladnenie a nákladov predaja. Právo na výťažok z predaja musí občan uplatniť u organizácie do jedného roku od predaja veci; inak právo zanikne.

§ 283

Ustanovenia § 264 až 267, 269 a 272 platia i pre opravy a úpravy veci.

Šiesta hlava

OBSTARÁVATELSKÉ SLUŽBY

§ 284

Zmluvou o poskytnutí obstarávateľskej služby vznikne občanovi právo, aby mu organizácia obstarala poskytnutie požadovanej služby inou organizáciou alebo aby inak obstarala jeho vec; organizácii vznikne právo, aby jej občan zaplatil cenu služby.

§ 285

O uzavretí zmluvy musí organizácia vydať občanovi písomné potvrdenie, v ktorom treba uviesť predmet služby, ako aj cenu a dobu jej vykonania.

§ 286

Občan môže až do poskytnutia obstarávateľskej služby od zmluvy odstúpiť; musí však organizácii nahradiť účelne vynaložené náklady a inú ujmu organizácii tým vzniknutú, pokiaľ jej

organizácia nemohla zabrániť. Tým nie sú dotknuté ustanovenia § 234 až 236.

§ 287

Organizácia je povinná pri obstarávaní dbať na príkazy občana; odchyliť sa od nich môže len vtedy, ak je to v záujme občana nevyhnutné a ak nemôže včas dosiahnuť jeho súhlas.

§ 288

Ak poskytnutie služby obstarala iná organizácia a ak táto služba nebola poskytnutá riadne, zodpovedajú za vady obidve organizácie; občan môže uplatniť právo zo zodpovednosti za vady u ktorejkoľvek z nich. O spôsobe a rozsahu zodpovednosti platia ustanovenia vzťahujúce sa na služby, ktoré boli predmetom obstarania.

Obstaranie predaja veci

§ 289

Zmluvou o obstaraní predaja veci vznikne občanovi právo, aby organizácia od neho vec do predaja zverenú prevzala a urobila opatrenia potrebné na predaj.

§ 290

O uzavretí zmluvy musí organizácia vydať občanovi písomné potvrdenie, v ktorom treba uviesť cenu, za ktorú sa má vec predať, odmenu organizácie za obstaranie predaja a poplatok pre prípad odstúpenia od zmluvy (§ 291).

§ 291

Ak občan od zmluvy odstúpi pred uplynutím tridsiatich dní odo dňa, keď organizácia vec do predaja prevzala, je povinný zaplatiť organizácii poplatok vo výške ustanovenej osobitným predpisom.

§ 292

(1) Organizácia má právo na odmenu, len ak došlo k predaju zverenej veci.

(2) Občan má právo, aby mu organizácia vyplatila po zrážke odmeny sumu, za ktorú vec predala.

§ 293

Cena veci zverenej do predaja, včítane odmeny organizácie, určí sa podľa cenových predpisov. Ak nemožno takto cenu určiť, určí sa cena odhadom.

§ 294

Ak organizácia vec nepredá do troch mesiacov odo dňa, keď bola zverená do predaja, zmluva sa zrušuje, ak nebolo medzi občanom a organizáciou dohodnuté inak.

§ 295

(1) Pri predaji veci zverenej do predaja zodpovedá kupujúcemu za vady veci organizácia, ktorá predaj obstarala; pritom zodpovedá i za to, že predaná vec má vlastnosti organizáciou pri predaji uvedené.

(2) Inak pre túto zodpovednosť platia obdobne ustanovenia týkajúce sa predaja použitých vecí.

Úschova

§ 296

(1) Zmluvou o úschove vznikne občanovi právo, aby organizácia vec od neho do úschovy prevzatú riadne opatrovala.

(2) V zmluve možno dohodnúť, že organizácia môže vec odovzdať do úschovy ďalšej organizácii.

§ 297

Občan je povinný okrem ceny služby nahradiť organizácii nevyhnutné náklady, ktoré na vec pri jej opatrovaní urobila.

§ 298

Ak to bolo účastníkmi dohodnuté, organizácia môže zmluvu o úschove vypovedať i pred uplynutím dohodnutej doby úschovy.

§ 299

Občan je oprávnený požadovať vrátenie veci i pred uplynutím dohodnutej doby úschovy. Ustanovenie § 286 nie je tým dotknuté.

Siedma hlava UBYTOVACIE SLUŽBY

§ 300

(1) Zo zmluvy o poskytnutí ubytovacej služby vznikne občanovi právo, aby mu organizácia poskytla prechodné ubytovanie na dobu dohodnutú alebo na dobu vyplývajúcu z účelu ubytovania v zariadení na to určenom (hotely, nocľahárne, ubytovne a iné zariadenia).

(2) Za poskytnutie ubytovania a služby s ním spojenej občan je povinný platiť organizácii cenu v lehotách určených ubytovacími poriadkami.

§ 301

Občan má právo užívať priestory, ktoré mu boli na ubytovanie vyhradené, ako aj užívať spoločné priestory ubytovacieho zariadenia a používať služby, poskytovanie ktorých je spojené s ubytovaním.

§ 302

Organizácia je povinná odovzdať občanovi priestory jemu na ubytovanie vyhradené v stave spôsobilom pre riadne užívanie a zabezpečiť mu nerušený výkon jeho práv spojených s ubytovaním.

§ 303

Občan je povinný užívať priestory jemu na ubytovanie vyhradené a služby s ubytovaním spojené riadne; v týchto priestoroch nesmie občan bez súhlasu organizácie vykonávať žiadne podstatné zmeny.

§ 304

O zodpovednosti organizácie za veci vnesené do priestorov organizácie ubytovaným občanom alebo pre neho platia ustanovenia § 433 až 436.

§ 305

(1) Občan môže od zmluvy pred uplynutím dohodnutej doby odstúpiť, je však povinný nahradiť organizácii ujmu vzniknutú z predčasného zrušenia ubytovania, pokiaľ jej organizácia nemohla zabrániť. Tým nie sú dotknuté ustanovenia § 234 až 236.

(2) Organizácia môže od zmluvy pred uplynutím dohodnutej doby odstúpiť, ak občan v ubytovacom zariadení i napriek výstrahe hrubo porušuje zásady socialistického spoluzitia alebo inak hrubo porušuje svoje povinnosti zo zmluvy.

§ 306

Bližšiu úpravu užívania ubytovacích priestorov a zariadení, ako aj používanie iných služieb s ubytovaním spojených určujú ubytovacie poriadky.

**Ôsma hlava
PREPRAVNÉ SLUŽBY****Prvý oddiel
Osobná preprava****§ 307**

Občan, ktorý za určené cestovné použije dopravný prostriedok, má právo, aby ho dopravná organizácia alebo iná organizácia na to oprávnená (dopravca) prepravila do miesta určenia riadne a včas.

§ 308

Dopravca je povinný starať sa pri preprave najmä o bezpečnosť a pohodlie cestujúcich a pri hromadnej preprave im umožniť používanie spoločenských a kultúrnych zariadení.

§ 309

(1) Ak má cestujúci batožinu, prepravuje ju dopravca buď spoločne s ním a pod jeho dohľadom, alebo oddelene.

(2) Ak sa batožina prepravuje oddelene, dopravca je povinný dbať, aby bola prepravená do miesta určenia najneskôr v rovnakom čase s cestujúcim.

Zodpovednosť**§ 310**

(1) Pri pravidelnej preprave osôb určujú prepravné poriadky, aké práva má cestujúci voči dopravcovi, ak preprava nebola vykonaná včas.

(2) Pri nepravidelnej preprave osôb dopravca je povinný nahradiť škodu vzniknutú cestujúcemu tým, že preprava nebola vykonaná vôbec alebo že nebola vykonaná včas; podmienky a rozsah náhrady určujú prepravné poriadky.

(3) Práva podľa odseku 1 a 2 musí cestujúci uplatniť u organizácie bez zbytočného odkladu; ak sa práva neuplatnili najneskôr do šiestich mesiacov, zaniknú.

§ 311

(1) Ak vznikne cestujúcemu za prepravy škoda na zdraví alebo škoda na batožinách prepravovaných spoločne s ním či na veciach, ktoré mal u seba, zodpovedá za ňu dopravca podľa ustanovení o zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov (§ 427 až 431).

(2) Za škodu spôsobenú prepravou na batožinách prepravovaných oddelene od cestujúceho zodpovedá dopravca podľa ustanovení o zodpovednosti pri nákladnej preprave.

Druhý oddiel Nákladná preprava

§ 312

(1) Občan (odosielateľ) má právo, aby mu dopravca za prepravné zásielku prepravil do určeného miesta a vydal ju určenému príjemcovi.

(2) Odosielateľ je povinný dopravcovi na požiadanie objednávkou prepravy písomne potvrdiť.

(3) Dopravca je povinný na požiadanie odosielateľa prevzatie zásielky písomne potvrdiť.

§ 313

(1) Až do vydania zásielky príjemcovi má odosielateľ právo dávať za podmienok určených prepravnými poriadkami dopravcovi nové príkazy.

(2) Kedy a za akých podmienok patrí príjemcovi právo dávať dopravcovi nové príkazy, určujú prepravné poriadky.

§ 314

Dopravca je povinný vykonať prepravu s odbornou starostlivosťou a v určenej lehote.

§ 315

(1) Dopravca môže použiť na vykonanie prepravy aj iné organizácie; pritom zodpovedá, ako keby prepravu vykonal sám.

(2) Ak vykonáva prepravu spoločne niekoľko dopravcov podľa prepravného poriadku ako združenú prepravu, určujú prepravné poriadky, ktorý z dopravcov a za akých podmienok za túto prepravu zodpovedá.

Zodpovednosť

§ 316

(1) Dopravca zodpovedá za škodu, ktorá vznikla na prepravovanej zásielke v čase od prevzatia na prepravu až do vydania, okrem ak škoda bola spôsobená odosielateľom alebo príjemcom, vadnosťou zásielky, jej obalu alebo balenia, osobitnou povahou zásielky alebo okolnosťou, ktorú nemohol dopravca odvrátiť.

(2) Prepravné poriadky môžu určiť, za akých podmienok sa má za to, že škoda vznikla niektorou z príčin uvedených v odseku 1.

(3) Na škody vzniknuté na prepravovaných zásielkach sa nevzťahujú ustanovenia § 427 až 431.

§ 317

(1) Pri strate alebo zničení zásielky dopravca je povinný nahradiť cenu, ktorú mala stratená alebo zničená zásielka v čase, keď bola prevzatá na prepravu. Okrem toho je povinný znášať účelne vynaložené náklady vzniknuté v súvislosti s prepravou stratenej alebo zničenej zásielky. Pri poškodení alebo čiastočnej strate zásielky uhradzuje dopravca sumu, o ktorú sa zásielka znehodnotila; ak je účelné vykonať opravu, uhradí dopravca náklady opravy.

(2) Za iné škody z nákladnej prepravy, než sú škody na prepravovanej zásielke, zodpovedá dopravca, len ak boli spôsobené prekročením dodacej lehoty; podmienky a rozsah náhrady určujú prepravné poriadky.

§ 318

Právo na náhradu škody musí občan uplatniť u dopravcu do šiestich mesiacov od vydania zásielky príjemcovi, alebo ak k vydaniu zásielky nedošlo, do šiestich mesiacov od prevzatia zásielky na prepravu; inak právo zanikne.

Tretí oddiel Spoločné ustanovenia

§ 319

Osobitné prepravné predpisy

Podrobnejšiu úpravu osobnej a nákladnej prepravy ustanovujú osobitné prepravné predpisy, najmä prepravné poriadky a tarify. V rámci tejto úpravy môžu prepravné poriadky tiež prevziať ustanovenia platné v medzinárodnej preprave pre prepravu vnútroštátnu; zodpovednosť za škodu na zdraví ustanovená týmto zákonom nesmie byť obmedzená.

§ 320

Nevyzdvihnuté zásielky

(1) O nevyzdvihnutých (neodobratých) zásielkach platia ustanovenia § 282 ods.2 a 3.

(2) Prepravné poriadky môžu určiť pre vyzdvihnutie (odobratie) niektorých zásielok, najmä vecí nebezpečnej povahy alebo vecí, ktoré sa rýchle kazia, lehoty kratšie ako 6 mesiacov.

Deviata hlava PRÁVNA POMOC ADVOKÁTSKEJ ORGANIZÁCIE

§ 321

(1) Zmluvou o poskytnutí právnej pomoci uzavretou s advokátskou organizáciou vznikne občanovi právo, aby mu bola advokátom, ktorého si z pracovníkov organizácie zvolí a ktorému udelí plnomocenstvo, poskytnutá právna pomoc na ochranu jeho práv a oprávnených záujmov. Ak je podľa zákona advokát občanovi ustanovený, vznikne právo na poskytnutie právnej pomoci týmto ustanovením.

(2) Organizácia má právo na zaplatenie odmeny a na náhradu účelne vynaložených nákladov. Občan má však právo, aby mu bola právna pomoc poskytnutá sčasti alebo celkom bezplatne, ak je

to odôvodnené jeho osobnými a majetkovými pomermi alebo ak sú pre to iné dôvody hodné osobitného zreteľa.

§ 322

(1) Občan má právo od zmluvy o poskytnutí právnej pomoci kedykoľvek odstúpiť; je však povinný zaplatiť organizácii odmenu pripadajúcu na úkony už urobené a účelne vynaložené náklady do toho času vzniknuté.

(2) Organizácia je oprávnená odstúpiť od zmluvy len zo závažných dôvodov. Ak organizácia od zmluvy odstúpi, musia sa počas pätnástich dní od odstúpenia robiť ešte neodkladné úkony právnej pomoci, ak občan neurobí iné opatrenie.

§ 323

Ak advokát, ktorého si občan zvolil, zomrie alebo stratí spôsobilosť na poskytovanie právnej pomoci, poskytne právnu pomoc advokát, ktorého organizácia na to ustanoví, ak občan nezariadi inak.

§ 324

Bližšiu úpravu poskytovania právnej pomoci ustanovuje zákon o advokácii.

Desiata hlava **PEŇAŽNÉ SLUŽBY**

Prvý oddiel **Vklady**

§ 325

(1) Občan má právo, aby sporiteľňa alebo iná peňažná organizácia na to určená prijímala od neho vklady na vkladnú knižku, alebo ak vedie bežné účty, aj vklady na bežný účet.

(2) Vkladový vzťah medzi občanom a organizáciou vznikne tým, že organizácia na návrh občana prijme od neho vklad na vkladnú knižku alebo na bežný účet; ak ide o cestovnú vkladnú knižku alebo o zriadenie bežného účtu, musí byť návrh písomný.

§ 326

(1) Občan má právo s vkladom nakladať. Má ďalej právo na úroky alebo iné majetkové výhody, pokiaľ to ustanovujú vykonávacie predpisy.

(2) Organizácia je povinná na príkaz občana vykonávať z vkladu výplaty, prípadne celý vklad vrátiť. Má právo na náhradu nevyhnutných nákladov vzniknutých poskytnutím služieb.

(3) Organizácia nesmie vykonávať výplaty, ak dostala úradný zákaz alebo ak má odôvodnené podozrenie z trestného činu týkajúceho sa vkladu.

§ 327

Za vklady, úroky a iné majetkové výhody občanov v štátnych peňažných ústavoch ručí štát.

Vklady na vkladných knižkách**§ 328**

(1) Prijatie vkladu potvrdí organizácia vkladnou knižkou; vo vkladnej knižke sa vyznačujú zmeny vo výške vkladu, ako aj iné skutočnosti vkladu sa týkajúce.

(2) Ak nie je preukázaná iná výška vkladu, je rozhodujúci zápis vo vkladnej knižke.

§ 329

Vkladná knižka môže sa vystaviť na doručiteľa alebo na meno.

§ 330

(1) Bez predloženia vkladnej knižky nemožno s vkladom nakladať.

(2) S vkladom na vkladnej knižke na doručiteľa je oprávnený nakladať každý, kto ju predloží.

(3) S vkladom na vkladnej knižke na meno je oprávnený nakladať ten, na koho meno, priezvisko a adresu je vkladná knižka vystavená. S vkladom na cestovnej vkladnej knižke je však v určených prípadoch oprávnený nakladať každý, kto predloží vkladnú knižku a preukazný lístok.

§ 331

(1) V dohode s organizáciou môže občan výplatu aj iné nakladanie s vkladom urobiť závislým od oznámenia hesla alebo od inej podmienky. Podmienky, od ktorých možno urobiť nakladanie s vkladom závislým, ustanovuje vykonávací predpis.

(2) Ak ten, kto vkladnú knižku predkladá, nepozná jej heslo, musí preukázať, že je jej vlastníkom.

§ 332

(1) Ak sa vkladná knižka stratí alebo zničí, môže občan s vkladom nakladať, len ak organizácia na jeho návrh či návrh toho, kto má na tom právny záujem, vyhlási vkladnú knižku za umorenú.

(2) Po umorení vydá organizácia navrhovateľovi novú vkladnú knižku alebo na požiadanie vyplatí celý vklad.

(3) Vykonávací predpis ustanovuje, v ktorých prípadoch môže organizácia vykonať výplatu vkladu alebo vydať novú vkladnú knižku i bez umorenia pôvodnej vkladnej knižky, ak je jej oprávnený známy.

§ 333

Ak občan po dvadsať rokov s vkladom nenakladal ani nepredložil vkladnú knižku organizácii na doplnenie záznamov, zrušuje sa vkladový vzťah uplynutím tejto doby; občan má právo na výplatu zostatku zrušeného vkladu.

Vklady na bežných účtoch**§ 334**

Bežný účet je určený na to, aby naň občan ukladal peniaze a prijímal platby a aby sa z neho

podľa jeho príkazu vykonávali výplaty a platby. Pre viacerých občanov možno zriadiť spoločný bežný účet.

§ 335

(1) Bežný účet sa označí menom, priezviskom a adresou vkladateľa.

(2) Vkladateľ je povinný organizácii oznamovať zmeny údajov obsiahnutých v označení bežného účtu.

§ 336

Vkladateľ nakladá s vkladom na bežnom účte vlastnoručne podpísanými písomnými príkazmi.

§ 337

Zástupca môže za vkladateľa nakladať s vkladom len na základe písomného plnomocenstva, ktoré ho na to výslovne oprávňuje. Ak nie je plnomocenstvo vystavené pred organizáciou alebo ak nie je podpís splnomocniteľa organizácii známy, musí sa podpis na plnomocenstve overiť.

§ 338

(1) Ak nie je preukázaná iná výška vkladu, je rozhodujúci zostatok vykázaný v účtovných knihách organizácie.

(2) Organizácia je povinná vkladateľovi najneskôr 31.marca každého roku oznámiť zostatok vkladu na bežnom účte, ktorý je vykázaný v jej účtovných knihách k poslednému dňu predchádzajúceho roku.

(3) Ak vkladateľ nesprávnosť zostatku, ktorý bol vykázaný v účtovných knihách organizácie k poslednému dňu kalendárneho roku, nenamietne do troch rokov od tohto dňa a ak ani organizácia v tej istej lehote zostatok neopraví a opravu vkladateľovi neoznami, platí vykázaný zostatok za správny.

§ 339

(1) Vkladateľ môže bežný účet kedykoľvek zrušiť.

(2) Organizácia je oprávnená bežný účet zrušiť, ak po päť rokov nedošlo k vkladu na bežný účet, alebo k výplate z neho alebo ak prestala organizácia viesť vklady na bežnom účte.

(3) Ak sa bežný účet zruší, vkladateľ má právo na výplatu zostatku zrušeného bežného účtu.

§ 340

Ustanovenia o bežnom účte platia tiež pre bežné účty zriaďované podľa osobitných predpisov, pokiaľ tieto predpisy neobsahujú odchylnú úpravu.

Druhý oddiel

Pôžičky

§ 341

(1) Zmluvou o pôžičke vznikne občanovi právo, aby mu organizácia poskytla peňažnú pôžičku na účel, ktorému má pôžička slúžiť.

(2) Zmluva o pôžičke musí mať písomnú formu.

§ 342

Organizácia plní svoju povinnosť zo zmluvy predovšetkým tým, že za občana splní podľa účelu pôžičky jeho platobné povinnosti; občanovi vyplatí požičanú sumu, len ak to bolo dohodnuté alebo ak to vyžaduje povaha veci.

§ 343

(1) Občan je povinný požičanú sumu organizácii splatiť v dohodnutej lehote a zaplatiť jej úroky podľa sadzieb, ktoré ustanovuje vykonávací predpis. Je oprávnený splatiť požičanú sumu aj pred dohodnutou lehotou.

(2) V zmluve možno dohodnúť, že organizácia má právo pripisovať úroky k pohľadávke; pripísaním sa úroky stávajú súčasťou pohľadávky.

§ 344

Ak občan použije požičanú sumu bez súhlasu organizácie na iný ako dohodnutý účel, organizácia je oprávnená požadovať od neho jej splatenie pred uplynutím dohodnutej lehoty.

Jedenásta hlava

POISTENIE

Prvý oddiel

Spoločné ustanovenia

§ 345

Poistením sa zabezpečuje občanom právo na výplatu peňažných prostriedkov na úhradu potrieb, ktoré vznikajú z náhodných udalostí.

§ 346

Pre vznik poistenia je potrebné, aby sa medzi občanom a poisťovňou uzavrela poistná zmluva (zmluvné poistenie), ak osobitný predpis neustanovuje, že poistenie vznikne na základe inej skutočnosti (zákonné poistenie).

§ 347

Poistiť možno:

- a) majetok pre prípad jeho poškodenia, zničenia, straty, odcudzenia alebo iných škôd, ktoré na ňom vzniknú (poistenie majetku);
- b) občana pre prípad jeho telesného poškodenia, smrti, dožitia určitého veku alebo pre prípad inej poistnej udalosti (poistenie osôb);
- c) zodpovednosť za škodu vzniknutú na živote a zdraví alebo na veci, prípadne zodpovednosť za inú majetkovú škodu (poistenie zodpovednosti za škodu).

§ 348

Pre právne úkony týkajúce sa poistenia je potrebná písomná forma, ak nie je v tomto zákone alebo v poistných podmienkach ustanovené inak.

Druhý oddiel
Poistná zmluva

Uzavretie poistnej zmluvy

§ 349

(1) Na uzavretie zmluvy je potrebné, aby návrh bol prijatý v lehote, ktorú navrhovateľ určil, a ak ju neurčil, do jedného mesiaca odo dňa, keď druhý účastník návrh dostal. Zmluva je uzavretá okamihom, keď navrhovateľ dostane oznámenie o prijatí svojho návrhu.

(2) Návrh poisťovne možno prijať tiež zaplatením poistného vo výške uvedenej v návrhu, ak sa tak stane v lehote podľa odseku 1; zmluva je v takomto prípade uzavretá, len čo bolo poistné zaplatené.

§ 350

(1) Kto s poisťovňou uzaviera poistnú zmluvu, je povinný odpovedať pravdivo a úplne na všetky písomné dotazy poisťovne týkajúce sa dojednávaneho poistenia. To platí tiež, ak ide o zmenu poistenia.

(2) Túto povinnosť má i ten, na ktorého majetok, život alebo zdravie alebo zodpovednosť za škody sa má poistenie vzťahovať, aj keď zmluvu sám neuzaviera.

§ 351

(1) Podrobnejšiu úpravu poistenia určujú poistné podmienky.

(2) Od poistných podmienok sa môžu účastníci odchýliť, len pokiaľ to v nich nie je vylúčené.

§ 352

Poistnú zmluvu, z ktorej má byť oprávnený občan, môže s poisťovňou uzavrieť aj socialistická organizácia; poistné podmienky určujú, pokiaľ sa pri tomto poistení možno odchýliť od ustanovení tohto zákona.

Práva a povinnosti z poistenia

§ 353

Povinnosť poisťovne plniť a jej právo na poistné vznikne prvým dňom po uzavretí zmluvy, ak nebolo účastníkmi dohodnuté, že vznikne už uzavretím zmluvy alebo neskôr.

§ 354

(1) Kto poistnú zmluvu s poisťovňou uzavrel, je povinný platiť poistné, a to za dohodnuté poistné obdobie (bežné poistné); možno tiež dohodnúť, že poistné sa zaplatí naraz za celú dobu, na ktorú bolo poistenie dojednané (jednorazové poistné).

(2) Ak nebolo dohodnuté inak, bežné poistné je zročné prvého dňa poistného obdobia a jednorazové poistné dňom začiatku poistenia.

(3) Poistné podmienky môžu určiť, kedy je ten, kto zmluvu uzavrel, zbavený povinnosti platiť poistné bez toho, že je tým dotknutá výška plnenia poisťovne.

§ 355

(1) Právo na plnenie má, pokiaľ nie je v tomto zákone alebo v poisťných podmienkach ustanovené inak, ten, na ktorého majetok, život alebo zdravie alebo na ktorého zodpovednosť za škody sa poistenie vzťahuje (poistený).

(2) Právo na plnenie vznikne, ak nastane skutočnosť, s ktorou je spojený vznik povinnosti poisťovne plniť (poistná udalosť).

(3) Plnenie je zročné do pätnástich dní, len čo poisťovňa skončila vyšetrenie potrebné na zistenie rozsahu povinnosti poisťovne plniť. Vyšetrenie sa musí vykonať bez zbytočného odkladu; ak sa nemôže skončiť do jedného mesiaca po tom, keď sa poisťovňa o poistnej udalosti dozvedela, je poisťovňa povinná poskytnúť poistenému na požiadanie primeraný preddavok.

§ 356

Poisťovňa je oprávnená plnenie zo zmluvy primerane znížiť, ak na základe vedome nepravdivej alebo neúplnej odpovede (§ 350) bolo určené nižšie poistné.

§ 357

(1) Poistený je povinný zachovávať povinnosti, ktoré boli dohodnuté alebo ktoré sú v tomto zákone alebo v poisťných podmienkach ustanovené za tým účelom, aby sa rozsah následkov poistnej udalosti nezväčšoval.

(2) Kto má právo na plnenie, je povinný bez zbytočného odkladu poisťovní písomne oznámiť, že nastala poistná udalosť, dať pravdivé vysvetlenie o jej vzniku a rozsahu jej následkov a predložiť potrebné doklady, ktoré si poisťovňa vyžiada. Poistné podmienky mu môžu uložiť i ďalšie povinnosti.

(3) Ak malo vedomé porušenie povinností uvedených v odseku 1 a 2 podstatný vplyv na zväčšenie rozsahu následkov poistnej udalosti, poisťovňa je oprávnená plnenie zo zmluvy znížiť podľa toho, aký vplyv malo toto porušenie na rozsah jej povinnosti plniť.

Zánik poistenia**§ 358**

(1) Poistenie, pri ktorom je dojednané bežné poistné, zanikne výpoveďou ku koncu poistného obdobia; výpoveď musí sa dať aspoň šesť týždňov pred jeho uplynutím.

(2) Možno tiež dohodnúť, že poistenie môže vypovedať každý z účastníkov do dvoch mesiacov po uzavretí zmluvy. Výpovedná lehota je osemdeňná; jej uplynutím poistenie zanikne.

(3) Poisťovňa nemôže podľa odseku 1 vypovedať poistenie osôb s výnimkou poistenia pre prípad úrazu.

§ 359

Poistenie zanikne aj tým, že poistné za prvé poistné obdobie alebo jednorazové poistné nebolo zaplatené do troch mesiacov alebo poistné za ďalšie poistné obdobie nebolo zaplatené do šiestich mesiacov od jeho zročnosti; tieto lehoty možno dohodou predĺžiť. Poistenie zanikne uplynutím príslušnej lehoty. To isté platí, ak bola zaplatená len časť poistného.

§ 360

(1) Pri vedomom porušení povinností uvedených v ustanovení § 350 môže poisťovňa od zmluvy odstúpiť, ak pri pravdivom a úplnom zodpovedaní dotazov by zmluvu neuzavrela. Toto právo môže poisťovňa uplatniť do troch mesiacov odo dňa, keď takúto skutočnosť zistila; inak právo zanikne.

(2) Ak sa poisťovňa až po poistnej udalosti dozvie, že jej príčinou je skutočnosť, ktorú pre vedome nepravdivé alebo neúplné odpovede nemohla zistiť pri dojednávani poistenia a ktorá bola pre uzavretie zmluvy podstatná, je oprávnená plnenie zo zmluvy odmietnuť; odmietnutím plnenia poistenie zanikne.

§ 361

(1) Poisťovňa má právo na poistné za dobu do zániku poistenia.

(2) Ak poistenie zanikne pred uplynutím doby, za ktorú bolo poistenie zaplatené, poisťovňa je povinná zvyšujúcu časť poistného vrátiť.

(3) Ak nastala poistná udalosť a dôvod ďalšieho poistenia tým odpadol, patrí poisťovní poistné do konca poistného obdobia, v ktorom poistná udalosť nastala; ak ide o poistenie za jednorazové poistné, patrí poisťovní i v týchto prípadoch vždy celé poistné.

§ 362

Poistné podmienky pre poistenie osôb určujú, v ktorých prípadoch je poisťovňa povinná vyplatiť pri zániku poistenia odbytné, kedy poistenie nezanikne pre neplatenie poistného a na ktoré prípady sa nevzťahuje ustanovenie § 361 ods.2 o vrátení poistného.

Tretí oddiel
Poistenie majetku**§ 363**

Z poistenia majetku má poistený právo, aby mu bolo poskytnuté plnenie vo výške určenej podľa poistných podmienok, ak sa poistná udalosť týka veci, na ktorú sa poistenie vzťahuje.

§ 364

(1) Poistený je povinný dbať, aby poistná udalosť nenastala; najmä nesmie porušovať povinnosti smerujúce k odvráteniu alebo k zmenšeniu nebezpečenstva, ktoré sú mu uložené právnymi predpismi alebo ktoré vzal na seba zmluvou.

(2) Ak poistený vedome alebo následkom opilsti porušil povinnosti uvedené v odseku 1 a toto porušenie podstatne prispelo k vzniku poistnej udalosti alebo k väčšiemu rozsahu jej následkov, poisťovňa je oprávnená plnenie zo zmluvy primerane znížiť. To isté platí, ak porušil tieto povinnosti vedome alebo následkom opilsti ten, kto s poisteným žije v spoločnej domácnosti.

§ 365

Poistený má právo na náhradu nákladov účelne vynaložených na odvrátenie poistnej udalosti, ktorá poistenému majetku bezprostredne hrozila. Takisto má právo na náhradu nákladov, ktoré účelne vynaložil, aby zmiernil následky poistnej udalosti.

§ 366

(1) Ak sa poisťná udalosť týka nehnuteľnosti, prevod ktorej je viazaný na súhlas veriteľa, poisťovňa plní len s jeho súhlasom, avšak len vtedy, ak veriteľ ohlásí najneskôr do výplaty plnenia, že obmedzenie prevodu nehnuteľnosti je registrované na štátnom notárstve.

(2) Ak veriteľ odoprie súhlas k plneniu, zloží ho poisťovňa do notárskej úschovy.

§ 367

Zmenou v osobe vlastníka poistenej veci poistenie zanikne, ak poisťné podmienky neurčujú, že prechádza na nadobúdateľa veci.

§ 368

(1) Ak poistený má proti inému právo na náhradu škody spôsobenej poisťnou udalosťou, prechádza jeho právo na poisťovňu, a to až do výšky plnenia, ktoré mu poisťovňa poskytnie.

(2) Ak prešlo na poisťovňu právo podľa odseku 1 proti občanovi, platí pri jeho uplatňovaní primerane ustanovenie § 450.

(3) Na poisťovňu neprechádzajú nároky poisteného proti osobám, ktoré s ním žijú v spoločnej domácnosti alebo ktoré sú na neho odkázané svojou výživou. To však neplatí, ak tieto osoby spôsobili škodu úmyselne.

§ 369

Ak poisťovňa nahradila poistenému len časť škody, je osoba, proti ktorej má poistený právo na náhradu zvyšujúcej časti škody, povinná uspokojiť poisťovňu až po uspokojení poisteného.

§ 370

Poistenie sa môže vzťahovať na majetok iného než toho, kto poisťnú zmluvu s poisťovňou uzavrel, len ak to určujú poisťné podmienky.

**Štvrtý oddiel
Poistenie osôb****§ 371**

Z poistenia osôb má poistený právo, aby mu bola vyplatená dohodnutá suma alebo aby mu bol platený dohodnutý dôchodok alebo aby mu bolo poskytnuté plnenie vo výške určenej podľa poisťných podmienok, ak u neho nastane poisťná udalosť.

§ 372

(1) Ak je dohodnuté, že poisťnou udalosťou je smrť poisteného, môže ten, kto poisťnú zmluvu s poisťovňou uzavrel, určiť osobu, ktorej má poisťnou udalosťou vzniknúť právo na plnenie, a to v mene alebo vzťahom k poistenému. Až do vzniku poisťnej udalosti môže určenie osoby zmeniť; ak nie je ten, kto zmluvu uzavrel, sám poisteným, môže tak urobiť len so súhlasom poisteného. Zmena určenia osoby je účinná doručením oznámenia poisťovni.

(2) Ak nie je oprávnená osoba v čase poisťnej udalosti určená alebo ak nenadobudne právo na plnenie, nadobúdajú toto právo manžel poisteného, a ak ho niet, deti poisteného.

(3) Ak niet osôb uvedených v odseku 2, nadobúdajú toto právo rodičia poisteného, a ak ich niet, osoby, ktoré žili s poisteným po dobu najmenej jedného roku pred jeho smrťou v spoločnej domácnosti a ktoré sa z toho dôvodu starali o spoločnú domácnosť alebo boli odkázané výživou na poisteného; ak niet ani týchto osôb, nadobúdajú toto právo dedičia poisteného.

§ 373

Ak vznikne právo na plnenie niekoľkým osobám a ak nie sú ich podiely určené, má každý z nich právo na rovnaký diel.

§ 374

Ak zomrel ten, kto uzavrel s poisťovňou zmluvu, podľa ktorej je poisteným niekto iný, vstupuje do poistenia na jeho miesto poistený.

§ 375

Ak je poistnou udalosťou úraz poisteného, poisťovňa je oprávnená znížiť sumu, ktorú má vyplatiť, ak došlo k úrazu následkom opilsti poisteného.

§ 376

Právom voči poisťovni nie je dotknuté právo na náhradu škody proti tomu, kto za škodu zodpovedá.

Piaty oddiel

Poistenie zodpovednosti za škody

§ 377

Z poistenia zodpovednosti za škody má poistený právo, aby v prípade poistnej udalosti poisťovňa za neho nahradila podľa poistných podmienok škodu, za ktorú poistený zodpovedá.

§ 378

Náhradu platí poisťovňa poškodenému; poškodený však právo na plnenie proti poisťovni nemá, ak osobitné predpisy neustanovujú inak. Ak poistený nesúhlasí, aby sa plnilo poškodenému, zloží poisťovňa plnenie do notárskej úschovy.

§ 379

Poistné podmienky môžu určiť, v ktorých prípadoch nezaniká poistenie zodpovednosti zmenou v osobe vlastníka veci.

§ 380

Poisťovňa nemá právo znížiť podľa ustanovenia § 357 ods.3 náhradu, ktorú za poisteného vypláca poškodenému; sumu, o ktorú poisťovňa takto nemohla svoje plnenie znížiť, je poistený povinný jej nahradíť.

§ 381

Ak poistený spôsobí škodu následkom opilsti, má poisťovňa proti nemu právo na primeranú náhradu toho, čo za neho plnila.

§ 382

Pokiaľ poisťovňa nahradila za poisteného škodu, prechádza na ňu právo poisteného na náhradu škody, ktoré mu v súvislosti s jeho zodpovednosťou za škodu vzniklo proti inému. Ak prešlo na poisťovňu právo na náhradu škody proti občanovi, platí pri jeho uplatňovaní primerane ustanovenie § 450.

§ 383

Ak to poistné podmienky určujú, môže sa poistenie vzťahovať na zodpovednosť iného než toho, kto poistnú zmluvu s poisťovňou uzavrel.

PIATA ČASŤ**PRÁVA A POVINNOSTI Z INÝCH PRÁVNÝCH ÚKONOV****Prvá hlava****OBČIANSKA VÝPOMOC****Spoločné ustanovenia****§ 384**

(1) Ak občan pre iného občana na jeho žiadosť vykoná nejakú prácu, poskytne mu pôžičku alebo mu inak vypomôže, ide o občiansku výpomoc.

(2) Poskytnutie občianskej výpomoci musí byť v súlade s pravidlami socialistického spolužitia.

§ 385

(1) Pri poskytnutí občianskej výpomoci má občan právo na náhradu účelne vynaložených nákladov.

(2) Právo na odmenu má občan len potiaľ, pokiaľ bola dohodnutá a pokiaľ zodpovedá povahe výpomoci, najmä ak sa výsledok dosiahol jeho osobným pričinením.

§ 386

Kto pri poskytovaní občianskej výpomoci prevezme vec druhého, je povinný nahradiť mu škodu, ktorá vznikla jej stratou, poškodením alebo zničením, podľa ustanovení tohto zákona o zodpovednosti za škodu.

Pôžička**§ 387**

(1) Ak ide o pôžičku peňazí, možno požadovať úroky, len ak boli dohodnuté. Úroky nesmú presahovať výšku, ktorú ustanovuje vykonávací predpis. Dohoda o iných majetkových výhodách je neplatná.

(2) Ak doba vrátenia nie je dohodnutá, občan je povinný splatiť pôžičku na požiadanie.

§ 388

(1) Kto si vypožičia veci určené podľa druhu, je povinný vrátiť veci toho istého druhu a akosti v rovnakom množstve. Dohoda o vrátení vecí vo väčšom množstve alebo o iných majetkových

výhodách je neplatná.

(2) Ak doba vrátenia nie je dohodnutá, občan je povinný vrátiť veci na požiadanie.

§ 389

(1) Ak nebolo dohodnuté inak, smie ten, kto si vypožičia určitú hnutelnú vec, používať ju len obvyklým spôsobom a na účel, na ktorý vec slúži. Inému ju môže požičať len s privolením toho, od ktorého si ju vypožičal.

(2) Ak nie je dohodnutá doba vrátenia, je ten, kto si vec vypožičal, povinný ju vrátiť na požiadanie; ak bol však dohodnutý účel pôžičky, možno požadovať vec späť až vtedy, keď sa mohol účel pôžičky splniť. Vrátenie veci možno požadovať ihneď tiež vtedy, ak sa vec používa v rozpore s dohodnutým alebo obvyklým spôsobom.

(3) Náhrada za opotrebenie veci smie sa požadovať, len pokiaľ to bolo dohodnuté.

Druhá hlava INÉ ZMLUVY

Prvý oddiel

Prenechanie bytu v rodinnom domčeku

§ 390

(1) Ak nemôže vlastník rodinného domčeka byť v ňom sám obývať, môže ho prenechať na bývanie inému občanovi.

(2) Na užívanie bytu v rodinnom domčeku prenechaného na bývanie inému občanovi sa vzťahujú primerane ustanovenia § 153 až 189 s výnimkou ustanovení § 159, 184 písm. a) a § 187 a s výnimkou ustanovení týkajúcich sa družstevného bytu.

§ 391

Na návrh vlastníka rodinného domčeka zruší miestny národný výbor za podmienok ustanovených predpismi o hospodárení s bytmi užívacie právo toho, ktorému bol byt prenechaný, ak sa chce vlastník do bytu vo svojom rodinnom domčeku nasťahovať alebo ak ho potrebuje pre seba alebo pre svoje ženaté alebo vydaté deti. V odôvodnených prípadoch môže miestny národný výbor uložiť vlastníkovi rodinného domčeka povinnosť nahradiť doterajšiemu užívateľovi sťahovacie náklady.

Prenechanie inej miestnosti v rodinnom domčeku

§ 392

(1) Ak nemôže vlastník rodinného domčeka miestnosť, ktorá neslúži na bývanie, sám užívať, môže ju prenechať na užívanie inému.

(2) Na užívanie miestnosti v rodinnom domčeku prenechanej na užívanie inému sa vzťahujú primerane ustanovenia § 196 a 197.

§ 393

Na návrh vlastníka rodinného domčeka zruší miestny národný výbor právo užívať miestnosť neslúžiacu na bývanie, ak ju vlastník potrebuje pre seba alebo pre svoje ženaté alebo vydaté deti a ak vznikla táto potreba až po uzavretí zmluvy o prenechaní miestnosti.

Druhý oddiel
Prenechanie časti bytu

§ 394

(1) Užívateľ bytu môže jeho časť prenechať na užívanie inému občanovi. Ak ide o byt trvale určený pre ubytovanie pracovníka organizácie, môže tak urobiť len so súhlasom tejto organizácie; vykonávacie predpisy ustanovujú, v ktorých iných prípadoch je na prenechanie časti bytu potrebný súhlas príslušnej organizácie.

(2) Zmluvu o prenechaní časti bytu možno uzavrieť len s privolením miestneho národného výboru alebo iného orgánu príslušného podľa predpisov o hospodárení s bytmi. Toto privolenie nie je potrebné, ak ide o družstevný byt.

(3) Na prenechanie časti bytu sa vzťahujú primerane ustanovenia § 153 až 186 s výnimkou ustanovení § 159 a 185 písm. a) a s výnimkou ustanovení týkajúcich sa družstevného bytu.

§ 395

Na návrh užívateľa bytu zruší miestny národný výbor právo užívať časť bytu aj vtedy, ak užívateľ bytu i túto časť potrebuje pre seba, pre svoje ženaté alebo vydaté deti alebo pre svojich rodičov a ak vznikla táto potreba až po uzavretí zmluvy o prenechaní časti bytu.

§ 396

Ak bolo právo užívať časť bytu rozhodnutím súdu alebo miestneho národného výboru zrušené, stačí zabezpečiť náhradné ubytovanie; to neplatí, ak bola časť bytu prenechaná do užívania rodine.

Tretí oddiel
Prenechanie nehnuteľnosti na dočasné užívanie

§ 397

(1) Nehnuteľnosť alebo jej časť možno dohodou prenechať inému na dočasné užívanie.

(2) Ten, komu bola nehnuteľnosť na dočasné užívanie prenechaná, smie ju užívať len dohodnutým spôsobom, a ak nie je nič dohodnuté, obvyklým spôsobom zodpovedajúcim účelu, na ktorý nehnuteľnosť slúži.

(3) Za užívanie možno dohodnúť primeranú náhradu.

§ 398

Užívanie sa skončí uplynutím doby, na ktorú bolo dohodnuté. Ak nie je doba určená, skončí sa užívanie uplynutím doby, v ktorej sa dosiahol alebo mohol dosiahnuť účel, na ktorý bola nehnuteľnosť do užívania prenechaná. Ak však sa nehnuteľnosť užíva v rozpore s dohodnutým alebo obvyklým spôsobom, možno požadovať, aby sa užívanie skončilo ihneď.

Štvrtý oddiel
Kúpa, výmena a darovanie

Kúpa a výmena

§ 399

(1) Z kúpnej zmluvy vznikne predávajúcemu povinnosť vec kupujúcemu odovzdať a kupujúcemu povinnosť vec prevziať a zaplatiť za ňu predávajúcemu dohodnutú cenu.

(2) Dohodnutá cena kúpenej veci nesmie presahovať cenu určenú podľa cenových predpisov. Ak nemožno takto cenu určiť, určí sa odhadom.

§ 400

Ak má vec vady, o ktorých predávajúci vie, je povinný kupujúceho pri dojednávaní zmluvy na ne upozorniť.

§ 401

(1) Ak dodatočne vyjde najavo vada, na ktorú predávajúci kupujúceho neupozornil, má kupujúci právo na zľavu z kúpnej ceny zodpovedajúcej povahe a rozsahu vady; ak ide o vadu, ktorá robí vec neupotrebitelnou, má tiež právo od zmluvy odstúpiť.

(2) Právo odstúpiť od zmluvy má kupujúci aj vtedy, ak ho predávajúci ubezpečil, že vec má určité vlastnosti, najmä vlastnosti kupujúcim vymienené, alebo že nemá žiadne vady, a toto ubezpečenie sa ukáže nepravdivým.

§ 402

Kupujúci má právo na úhradu nevyhnutných nákladov, ktoré mu vznikli v súvislosti s uplatnením práv zo zodpovednosti za vady.

§ 403

(1) Vady musí kupujúci vytknúť predávajúcemu bez zbytočného odkladu. Práva zo zodpovednosti za vady môže kupujúci uplatniť na súde, len ak vady vytkol najneskôr do šiestich mesiacov, ak ide o vady krmív, do troch týždňov, a ak ide o vady zvierat, do šiestich týždňov od prevzatia veci.

(2) Právo na náhradu nevyhnutných nákladov (§ 402) môže kupujúci uplatniť na súde, len ak náklady predávajúcemu oznámi v lehote, uvedenej v odseku 1.

§ 404

Uplatnením práv zo zodpovednosti za vady nie je dotknuté právo na náhradu škody.

§ 405

Nákup poľnohospodárskych výrobkov nákupnými organizáciami upravujú osobitné predpisy.

§ 406

Ustanovenia o kúpe platia primerane aj o výmene veci za vec.

Darovanie

§ 407

(1) Na darovanie je potrebné, aby obdarovaný ponuku daru prijal.

(2) Darovacia zmluva musí byť písomná, ak nedôjde k odovzdaniu a prevzatiu veci už pri darovaní.

(3) Neplatná je darovacia zmluva, podľa ktorej sa má plniť až po darcovej smrti.

§ 408

Darca je povinný pri ponuke daru upozorniť na vady, o ktorých vie. Ak má vec vady, na ktoré darca neupozornil, obdarovaný je oprávnený vec vrátiť.

§ 409

Darca sa môže domáhať vrátenia daru, ak sa obdarovaný správa k nemu alebo k členom jeho rodiny tak, že tým hrubo porušuje pravidlá socialistického spolužitia.

Piaty oddiel

Obstaranie vecí iného

§ 410

(1) Ak má občan podľa dohody obstaráť vec iného, je povinný spravovať sa danými príkazmi. Odchýliť sa od nich môže len vtedy, ak je to potrebné v záujme toho, ktorého vec obstaráva, a ak nemôže včas dosiahnuť jeho súhlas.

(2) Ak nie je dohodnuté inak, musí sa obstaranie vecí vykonať osobne. Bez dohody možno obstaranie vecí zveriť inému, len ak ide o vec, obstaranie ktorej nepripúšťa odklad a ak súhlas nemožno dosiahnuť včas.

§ 411

Kto bol poverený vec obstaráť, má právo na náhradu nevyhnutných nákladov s obstaraním spojených. Na odmenu má právo, pokiaľ bola dohodnutá a zodpovedá výsledku vynaloženého pričinenia.

Tretia hlava

VEREJNÁ SÚŤAŽ

§ 412

Ak organizácia vyhlási verejnú súťaž na určité dielo alebo výkon, musí vo vyhlásení uviesť presné vymedzenie predmetu a lehoty súťaže, výšku cien a ostatné súťažné podmienky; takisto treba vyhlásiť, kto a podľa akých meradiel posúdi splnenie podmienok súťaže a vykoná ocenenie.

§ 413

(1) Organizácia je povinná ceny vyhlásené verejnou súťažou poskytnúť tým, ktorí podľa vykonaného ocenenia splnili podmienky súťaže určené pre udelenie cien.

(2) Ak sa výsledok dosiahol činnosťou niekoľkých súťažiacich, rozdelí sa cena, ak nebol

vyhlásený iný postup a ak niet dohody, podľa toho, v akom pomere sa každý na dosiahnutom výsledku podieľal.

§ 414

(1) Verejnú súťaž možno odvolať len zo závažných dôvodov. Odvolanie sa musí urobiť tým istým spôsobom, akým došlo k vyhláseniu súťaže, alebo iným rovnako účinným spôsobom.

(2) Ak dôjde k odvolaniu verejnej súťaže, organizácia je povinná poskytnúť primerané odškodnenie súťažiacim, ktorí pred odvolaním súťaže jej podmienky celkom alebo sčasti už splnili. Na toto právo musí organizácia súťažiacich pri odvolaní súťaže upozorniť.

ŠIESTA ČASŤ

ZODPOVEDNOSŤ ZA ŠKODU A ZA NEOPRÁVNENÝ MAJETKOVÝ PROSPECH

Prvá hlava

PREDCHÁDZANIE HROZIACIM ŠKODÁM A NEOPRÁVNENÉMU MAJETKOVÉMU PROSPECHU

§ 415

Každý je povinný počínať si tak, aby nedochádzalo ku škodám na zdraví a na majetku ani k neoprávnenému majetkovému prospechu na úkor spoločnosti alebo jednotlivca.

§ 416

(1) Každý je povinný upozorniť príslušné orgány na hroziacu závažnú škodu. Zakročiť je povinný, ak je na odvrátenie škody neodkladne potrebný zákrok; nemusí tak urobiť, ak mu v tom bráni dôležitá okolnosť alebo ak by tým vystavil vážnemu ohrozeniu seba alebo osoby sebe blízke.

(2) Ustanovenie odseku 1 platí aj o hroziacom závažnom neoprávnenom majetkovom prospechu.

§ 417

(1) Komu škoda hrozí, je povinný na jej odvrátenie zakročiť spôsobom primeraným okolnostiam ohrozenia.

(2) Ak ide o vážne ohrozenie, ohrozený má právo sa domáhať, aby súd uložil vykonať vhodné a primerané opatrenie na odvrátenie hrozacej škody.

§ 418

(1) Kto spôsobil škodu, keď odvracal priamo hroziace nebezpečenstvo, ktoré sám nevyvolal, nie je za ňu zodpovedný, okrem ak toto nebezpečenstvo za daných okolností bolo možné odvrátiť inak alebo ak spôsobený následok je zrejme rovnako závažný alebo ešte závažnejší ako ten, ktorý hrozil.

(2) Takisto nezodpovedá za škodu, kto ju spôsobil v nutnej obrane proti hroziacemu alebo trvajúcemu útoku. O nutnú obranu nejde, ak bola zrejme neprimeraná povaha a nebezpečnosť útoku.

§ 419

Kto odvracal hroziacu škodu alebo bránil neoprávnenému majetkovému prospechu, má právo na náhradu účelne vynaložených nákladov a na náhradu škody, ktorú pritom utrpel, i proti tomu, v záujme ktorého konal, a to najviac v rozsahu zodpovedajúcom škode alebo neoprávnenému majetkovému prospechu, ktoré boli odvrátené.

Druhá hlava
ZODPOVEDNOSŤ ZA ŠKODU

Prvý oddiel
Všeobecná zodpovednosť

Zodpovednosť občanov

§ 420

(1) Občan zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti.

(2) Zodpovednosti sa občan zbaví, ak preukáže, že škodu nezavinil.

Zodpovednosť organizácií

§ 421

(1) Organizácia zodpovedá občanovi za škodu, ktorú mu spôsobila porušením právnej povinnosti.

(2) Škoda je spôsobená organizáciou, ak bola spôsobená v rámci plnenia jej úloh tými, ktorí tieto úlohy plnili. Tieto osoby samy za škodu takto spôsobenú podľa tohto zákona nezodpovedajú; ich zodpovednosť podľa pracovnoprávných predpisov nie je tým dotknutá.

(3) Organizácia sa zodpovednosti zbaví, ak preukáže, že škode nemohla zabrániť ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré možno od nej požadovať. Svojej zodpovednosti sa však nemôže zbaviť poukazom na to, že plnila opatrenie nadriadených orgánov.

Druhý oddiel
Prípady osobitnej zodpovednosti

Zodpovednosť za škodu spôsobenú tými, ktorí nemôžu posúdiť následky svojho konania

§ 422

(1) Maloletý alebo ten, kto je postihnutý duševnou poruchou, zodpovedá za škodu ním spôsobenú, ak je schopný ovládnuť svoje konanie a posúdiť jeho následky; spoločne a nerozdielne s ním zodpovedá, kto je povinný vykonávať nad ním dohľad. Ak ten, kto spôsobí škodu, pre maloletosť alebo pre duševnú poruchu nie je schopný ovládnuť svoje konanie alebo posúdiť jeho následky, zodpovedá za škodu ten, kto je povinný vykonávať nad ním dohľad.

(2) Kto je povinný vykonávať dohľad, zbaví sa zodpovednosti, ak preukáže, že náležitý dohľad nezanedbal.

(3) Ak vykonáva dohľad organizácia, jej pracovníci dohľadom poverení sami za škodu takto vzniknutú podľa tohto zákona nezodpovedajú; ich zodpovednosť podľa pracovnoprávných predpisov nie je tým dotknutá.

§ 423

Kto sa uvedie vlastnou vinou do takého stavu, že nie je schopný ovládnuť svoje konanie alebo posúdiť jeho následky, je povinný nahradiť škodu v tomto stave spôsobenú; spoločne a nerozdielne s ním zodpovedajú tí, ktorí ho do tohto stavu úmyselne priviedli.

Zodpovednosť za konanie proti pravidlám socialistického spolužitia**§ 424**

Za škodu zodpovedá i ten, kto ju spôsobil úmyselným konaním proti pravidlám socialistického spolužitia.

Zodpovednosť za nesplnenie povinnosti na odvrátenie škody**§ 425**

Občanovi, ktorý nesplnil povinnosť uvedenú v ustanovení § 416 ods.1, hoci by sa jej splnením zabránilo bezprostrednému vzniku škody, môže súd uložiť, aby prispel na úhradu škody v rozsahu primeranom okolnostiam prípadu, pokiaľ ju nemožno uhradiť inak. Pritom súd prihliadne najmä na to, čo bránilo splneniu povinnosti a aký je spoločenský význam škody, ako aj na osobné a majetkové pomery občana, ktorý povinnosť nesplnil.

Zodpovednosť za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím**§ 426**

Štátny orgán alebo orgán, na ktorý prešli úlohy štátneho orgánu, zodpovedá aj za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím podľa úpravy obsiahnutej v osobitných predpisoch.

Zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov**§ 427**

(1) Organizácie vykonávajúce dopravu zodpovedajú za škodu vyvolanú osobitnou povahou tejto prevádzky.

(2) Rovnako zodpovedá aj iný prevádzateľ motorového vozidla, motorového plavidla, ako aj prevádzateľ lietadla.

§ 428

Svojej zodpovednosti sa nemôže prevádzateľ zbaviť, ak bola škoda spôsobená okolnosťami, ktoré majú pôvod v prevádzke. Inak sa zodpovednosti zbaví, len ak preukáže, že sa škode nemohlo zabrániť ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré možno požadovať.

§ 429

Prevádzateľ zodpovedá ako za škodu spôsobenú na zdraví a veciach, tak za škodu spôsobenú odcudzením alebo stratou vecí, ak stratil občan pri poškodení možnosť ich opatrovať.

§ 430

(1) Namiesto prevádzateľa zodpovedá ten, kto použije dopravný prostriedok bez vedomia alebo proti vôli prevádzateľa. Prevádzateľ zodpovedá spoločne s ním, ak takéto použitie dopravného prostriedku svojou nedbalosťou umožnil.

(2) Ak je dopravný prostriedok v oprave, zodpovedá po čas opravy prevádzateľ podniku, v ktorom sa oprava vykonáva, a to rovnako ako prevádzateľ dopravného prostriedku.

§ 431

Ak sa stretnú prevádzky dvoch alebo viacerých prevádzateľov a ak ide o vyporiadanie medzi týmito prevádzateľmi, zodpovedajú podľa účasti na spôsobení vzniknutej škody.

Zodpovednosť za škodu spôsobenú zvlášť nebezpečnou prevádzkou**§ 432**

Za škodu vyvolanú povahou zvlášť nebezpečnej prevádzky zodpovedá prevádzateľ rovnako ako prevádzateľ dopravného prostriedku.

Zodpovednosť za škodu spôsobenú na vnesených alebo odložených veciach**§ 433**

(1) Organizácia poskytujúca ubytovacie služby zodpovedá za veci, ktoré boli ubytovanými občanmi alebo pre nich do priestorov organizácie vnesené, okrem ak by ku škode došlo aj inak. Vnesené sú veci, ktoré boli prinesené do priestorov vyhradených na ubytovanie občana alebo určených na uloženie vecí alebo ktoré boli za tým účelom odovzdané niektorému z pracovníkov organizácie.

(2) Ak je s prevádzkou niektorej činnosti spravidla spojené odkladanie vecí, zodpovedá ten, kto ju vykonáva, občanovi za škodu na veciach odložených na mieste na to určenom alebo na mieste, kde sa obvykle odkladajú, okrem ak by ku škode došlo aj inak.

(3) Zodpovednosti podľa odseku 1 a 2 sa nemožno zbaviť jednostranným vyhlásením ani dohodou.

§ 434

(1) Za klenoty, peniaze a iné cennosti sa takto zodpovedá len do výšky ustanovenej vykonávacím predpisom. Ak však bola škoda na týchto veciach spôsobená tými, ktorí v prevádzke pracujú, uhradzuje sa bez obmedzenia.

(2) Bez obmedzenia sa uhradzuje škoda aj vtedy, ak boli veci prevzaté do úschovy.

§ 435

Rovnako ako organizácie poskytujúce ubytovacie služby zodpovedajú i prevádzatelia garáží a iných podnikov podobného druhu, pokiaľ ide o dopravné prostriedky v nich umiestnené a ich príslušenstvo.

§ 436

Právo na náhradu škody sa musí uplatniť u prevádzateľa bez zbytočného odkladu. Právo zanikne, ak sa neuplatnilo najneskôr pätnásteho dňa po dni, keď sa poškodený o škode dozvedel.

§ 437

Za škodu spôsobenú na veciach odložených v dopravných prostriedkoch hromadnej dopravy sa zodpovedá len podľa ustanovení o náhrade škody spôsobenej ich prevádzkou (§ 427 až 431).

Tretí oddiel
Spoločné ustanovenia o náhrade škody

Spoločná zodpovednosť

§ 438

(1) Ak spôsobí škodu viacej občanov alebo organizácií alebo občan spolu s organizáciou, zodpovedajú za ňu podľa svojej účasti na spôsobení škody, pokiaľ zákon neustanovuje inak.

(2) V odôvodnených prípadoch môže súd rozhodnúť, že tí, ktorí škodu spôsobili, zodpovedajú za ňu spoločne a nerozdielne.

§ 439

Kto zodpovedá za škodu spoločne a nerozdielne s inými, vyporiada sa s nimi podľa účasti na spôsobení vzniknutej škody.

§ 440

Kto zodpovedá za škodu spôsobenú zavinením iného, má proti nemu postih.

Zavinenie poškodeného

§ 441

Ak bola škoda spôsobená aj zavinením poškodeného, znáša škodu pomerne; ak bola škoda spôsobená výlučne jeho zavinením, znáša ju sám.

Spôsob a rozsah náhrady

§ 442

(1) Uhradzuje sa len skutočná škoda, a to uvedením do predošlého stavu; ak to nie je dobre možné alebo účelné, uhradzuje sa v peniazoch.

(2) Ak ide o škodu spôsobenú úmyselne, môže súd priznať náhradu aj inej škody, ak by nepriznanie tejto ďalšej náhrady odporovalo pravidlám socialistického spoluzitia.

(3) Ak bola škoda spôsobená úmyselným trestným činom, z ktorého mal páchatel majetkový prospech, môže súd rozhodnúť, že právo na náhradu škody možno uspokojiť z vecí, ktoré z majetkového prospechu nadobudol, a to i vtedy, ak inak podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku nepodliehajú výkonu rozhodnutia. Dokiaľ právo na náhradu škody nie je uspokojené, nesmie dlžník s takýmito v rozhodnutí uvedenými vecami nakladať.

§ 443

Pri určení výšky škody na veci sa vychádza z ceny v čase poškodenia.

§ 444

Pri škode na zdraví sa jednorazove odškodňujú bolesti poškodeného a sťaženie jeho spoločenského uplatnenia.

§ 445

Strata na zárobku, ku ktorej došlo pri škode na zdraví, uhradzuje sa peňažným dôchodkom; pritom sa vychádza z priemerného zárobku poškodeného, ktorý pred poškodením dosahoval.

§ 446

Náhrada za stratu na zárobku počas pracovnej neschopnosti poškodeného je rozdiel medzi jeho priemerným zárobkom pred poškodením a nemocenským.

§ 447

(1) Náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri invalidite je rozdiel medzi priemerným zárobkom pred poškodením a zárobkom dosahovaným po poškodení s pripočítaním prípadného invalidného dôchodku alebo čiastočného invalidného dôchodku.

(2) Náhrada za stratu na zárobku spolu so zárobkom poškodeného a s prípadným invalidným dôchodkom alebo čiastočným invalidným dôchodkom nesmie presahovať sumu, ktorú určuje vykonávací predpis v súlade s výškou dôchodkov upravených predpismi o sociálnom zabezpečení. Pri škode na zdraví spôsobenej úmyselne môže súd určiť aj vyššiu sumu náhrady, ak by jej nepriznanie odporovalo pravidlám socialistického spolužitia.

§ 448

(1) Pri usmrtení sa uhradzujú peňažným dôchodkom náklady na výživu pozostalým, ktorým zomretý výživu poskytoval alebo bol povinný poskytovať. Náhrada nákladov na výživu patrí pozostalým, pokiaľ sa tieto náklady neuhradzujú dávkami dôchodkového zabezpečenia poskytovanými z toho istého dôvodu. Pri týchto dávkach sa neprihliada na sumu, ktorá zodpovedá výške prídavkov na deti predtým poskytovaných.

(2) Pri výpočte náhrady sa vychádza z priemerného zárobku zomretého; pritom sa však neprihliada na sumy, o ktoré priemerný zárobok presahuje sumu určenú vykonávacím predpisom. Pri usmrtení spôsobenom úmyselne môže súd určiť aj vyššiu sumu náhrady, ak by jej nepriznanie odporovalo pravidlám socialistického spolužitia.

§ 449

(1) Pri škode na zdraví sa uhradzujú aj účelné náklady spojené s liečením.

(2) Pri usmrtení sa uhradzujú aj primerané náklady spojené s pohrebom, pokiaľ neboli uhradené pohrebným poskytnutým podľa predpisov o nemocenskom poistení.

(3) Náklady liečenia a náklady pohrebu sa uhradzujú tomu, kto ich vynaložil.

Zníženie náhrady**§ 450**

Z dôvodov hodných osobitného zreteľa súd náhradu škody primerane zníži. Berie pritom zreteľ najmä na spoločenský význam škody, na to, ako k nej došlo, ako aj na osobné a majetkové pomery občana, ktorý ju spôsobil; prihliadne pritom aj na pomery občana, ktorý bol poškodený. Zníženie nemožno vykonať, ak ide o škodu spôsobenú úmyselne.

Tretia hlava
ZODPOVEDNOSŤ ZA NEOPRÁVNENÝ MAJETKOVÝ PROSPECH

§ 451

Kto na úkor občana alebo organizácie neoprávnene získa majetkový prospech, musí ho vydať.

§ 452

Neoprávneným majetkovým prospechom je prospech získaný plnením bez právneho dôvodu alebo plnením z neplatného právneho úkonu, ako aj prospech získaný z nestatočných zdrojov.

§ 453

(1) Neoprávnený majetkový prospech má aj ten, kto si ponechá nájdenú vec. Ak nemožno nájdenú vec vrátiť tomu, kto ju stratil, treba nález hlásiť bez zbytočného odkladu miestnemu národnému výboru. Ak sa neprihlási vlastník nájdenej veci do roka, pripadá vec štátu. Nálezca má právo na náhradu nevyhnutných nákladov.

(2) Veci opustené alebo skryté, vlastník ktorých nie je známy, pripadajú do vlastníctva štátu. Kto si ich prisvojí alebo kto ich používa, je povinný ich štátu vydať, prípadne vydať aj neoprávnený majetkový prospech takto získaný.

§ 454

Neoprávnený majetkový prospech má aj ten, za ktorého sa plnilo, čo podľa práva mal plniť sám.

§ 455

(1) Za neoprávnený majetkový prospech sa nepovažuje, ak bolo prijaté plnenie premlčaného dlhu alebo dlhu neplatného len pre nedostatok formy.

(2) Takisto sa za neoprávnený majetkový prospech nepovažuje prijatie plnenia z hry alebo stávky uzavretej medzi občanmi a vrátenie peňazí požičaných do hry alebo stávky; na súde sa však týchto plnení nemožno domáhať.

§ 456

Neoprávnený majetkový prospech sa musí vydať tomu, na úkor koho bol získaný. Ak nemožno toho, na úkor koho bol neoprávnený majetkový prospech získaný, zistiť, musí sa majetkový prospech vydať štátu.

§ 457

(1) Ak je zmluva neplatná alebo ak bola zrušená, je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal.

(2) Ak obaja účastníci uzavreli neplatnú zmluvu s úmyslom porušiť zákon, môže súd na návrh prokurátora vysloviť, že časť alebo celé plnenie pripadá štátu.

(3) Ak uzavrel takúto zmluvu s týmto úmyslom len jeden z nich, je povinný vrátiť druhému účastníkovi všetko, čo od neho dostal; o tom, čo by sa malo vrátiť jemu, môže súd na návrh prokurátora vysloviť, že pripadá sčasti alebo celkom štátu.

§ 458

(1) Musí sa vydať všetko, čo bolo neoprávnene získané. Ak to nie je dobre možné, najmä preto, že prospech záležal vo výkonoch, musí sa poskytnúť peňažná náhrada.

(2) S neoprávnene získaným majetkovým prospechom musia sa vydať aj úžitky z neho, pokiaľ ten, kto prospech získal, nebol dobromyseľný.

(3) Ten, kto neoprávnene získaný majetkový prospech vydáva, má právo na náhradu nevyhnutných nákladov, ktoré na vec vynaložil.

§ 459

Ak je povinný majetkový prospech vydať ten, kto nebol dobromyseľný, môže súd rozhodnúť, že právo možno uspokojiť aj z vecí, ktoré z majetkového prospechu nadobudol, a to i vtedy, ak inak podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku výkonu rozhodnutia nepodliehajú. Dokiaľ nie je právo na vydanie majetkového prospechu uspokojené, nesmie dlžník s takýmito vecami v rozhodnutí uvedenými nakladať.

SIEDMA ČASŤ**DEDENIE MAJETKU V OSOBNOM VLASTNÍCTVE****Prvá hlava****NADOBÚDANIE DEDIČSTVA****§ 460**

Dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiteľa.

§ 461

(1) Dedí sa zo zákona, zo závetu alebo z oboch týchto dôvodov.

(2) Ak nenadobudne dedičstvo dedič zo závetu, nastupujú namiesto neho dedičia zo zákona. Ak sa nadobudne zo závetu len časť dedičstva, nadobúdajú zvyšujúcu časť dedičia zo zákona.

§ 462

Dedičstvo, ktoré nenadobudne žiadny dedič, pripadne štátu.

Odmietnutie dedičstva**§ 463**

(1) Dedič môže dedičstvo odmietnuť. Odmietnutie sa musí stať ústnym vyhlásením na štátnom notárstve alebo písomným vyhlásením jemu zaslaným.

(2) Zástupca dediča môže za neho dedičstvo odmietnuť len podľa plnomocenstva, ktoré ho na to výslovne oprávňuje.

§ 464

Vyhlásenie o odmietnutí dedičstva môže dedič urobiť len do jedného mesiaca odo dňa, keď bol štátnym notárstvom o práve dedičstvo odmietnuť a o následkoch odmietnutia upovedomený. Z dôležitých dôvodov môže štátne notárstvo túto lehotu predĺžiť.

§ 465

Dedičstvo nemôže odmietnuť dedič, ktorý svojím počínaním dal najavo, že dedičstvo nechce odmietnuť.

§ 466

K odmietnutiu dedičstva nemôže dedič pripojiť výhrady alebo podmienky; takisto nemôže odmietnuť dedičstvo len sčasti. Takéto vyhlásenia nemajú účinky odmietnutia dedičstva.

§ 467

Vyhlásenie o odmietnutí dedičstva nemožno odvolať. To isté platí, ak dedič vyhlási, že dedičstvo neodmieta.

§ 468

Na neznámeho dediča alebo na dediča, ktorého pobyt nie je známy, ktorý bol o svojom dedičskom práve upovedomený vyhláškou štátneho notárstva a ktorý v určenej lehote nedal o sebe vedieť, sa pri prejednaní dedičstva neprihliada. Jeho opatrovník nemôže vyhlásenie o odmietnutí či neodmietnutí dedičstva urobiť.

Dedičská nespôsobilosť**§ 469**

Nededí, kto sa dopustil úmyselného trestného činu proti poručiteľovi, jeho manželovi, deťom alebo rodičom alebo zavrhnutia hodného konania proti prejavu poručiteľovej poslednej vôle. Môže však dediť, ak mu poručiteľ tento čin odpustil.

Zodpovednosť za dlhy**§ 470**

(1) Dedič zodpovedá do výšky ceny nadobudnutého dedičstva za primerané náklady spojené s pohrebom poručiteľa a za poručiteľove dlhy, ktoré na neho prešli poručiteľovou smrťou.

(2) Ak je viac dedičov, zodpovedajú za náklady poručiteľovho pohrebu a za dlhy podľa pomeru toho, čo z dedičstva nadobudli, k celému dedičstvu.

§ 471

(1) Ak je dedičstvo predĺžené, môžu sa dedičia s veriteľmi dohodnúť, že im dedičstvo prenechajú na úhradu dlhov. Štátne notárstvo túto dohodu schváli, ak neodporuje zákonu alebo záujmu spoločnosti.

(2) Ak nedôjde k dohode medzi dedičmi a veriteľmi, spravuje sa povinnosť dedičov plniť tieto dlhy ustanoveniami notárskeho poriadku o likvidácii dedičstva. Dedičia pritom nezodpovedajú veriteľom, ktorí svoje pohľadávky neoznámili i napriek tomu, že ich na to štátne notárstvo na návrh dedičov vyzvalo, pokiaľ je uspokojením pohľadávok ostatných veriteľov cena nimi nadobudnutého dedičstva vyčerpaná.

§ 472

(1) Štát, ktorému dedičstvo pripadlo, zodpovedá za poručiteľove dlhy a za primerané náklady jeho pohrebu rovnako ako dedič.

(2) Ak nemožno uhradiť peňažný dlh celkom alebo sčasti peniazmi z dedičstva, môže štát použiť na úhradu i veci, ktoré sú predmetom dedičstva a ktoré svojou hodnotou zodpovedajú výške dlhu. Ak veriteľ odmietne prijatie týchto vecí, môže štát navrhnúť likvidáciu dedičstva.

**Druhá hlava
DEDENIE ZO ZÁKONA****§ 473**

(1) V prvej skupine dedia poručiteľove deti a manžel, každý z nich rovnakým dielom.

(2) Ak nededí niektoré dieťa, nadobúdajú jeho dedičský podiel rovnakým dielom jeho deti. Ak nededia ani tieto deti alebo niektoré z nich, dedia rovnakým dielom ich potomci.

§ 474

(1) Ak nededia poručiteľovi potomci, dedí v druhej skupine manžel, poručiteľovi rodičia a ďalej tí, ktorí žili s poručiteľom najmenej po dobu jedného roku pred jeho smrťou v spoločnej domácnosti a ktorí sa z tohto dôvodu starali o spoločnú domácnosť alebo boli odkázaní výživou na poručiteľa.

(2) Dedičia druhej skupiny dedia rovnakým dielom, manžel však vždy najmenej polovicu dedičstva.

§ 475

Ak nededí manžel ani žiadny z rodičov, dedia v tretej skupine rovnakým dielom poručiteľovi súrodenci a tí, ktorí žili s poručiteľom najmenej po dobu jedného roku pred jeho smrťou v spoločnej domácnosti a ktorí sa z toho dôvodu starali o spoločnú domácnosť alebo boli odkázaní výživou na poručiteľa.

**Tretia hlava
DEDENIE ZO ZÁVETU****§ 476**

(1) Poručiteľ môže závet buď napísať vlastnou rukou alebo ho zriadiť vo forme notárskej zápisnice.

(2) Pre platnosť závetu napísaného vlastnou rukou je potrebné, aby ho poručiteľ podpísal a uviedol v ňom deň, mesiac a rok, keď ho podpísal.

(3) Spoločný závet viacerých poručiteľov je neplatný.

§ 477

V závete poručiteľ ustanoví dedičov, prípadne určí ich podiely alebo veci a práva, ktoré im majú pripadnúť. Ak nie sú podiely viacerých dedičov v závete určené, platí, že podiely sú rovnaké.

§ 478

Akékoľvek podmienky pripojené k závetu nemajú právne následky; ustanovenie § 484 ods. 1 druhej vety tým nie je dotknuté.

§ 479

Maloletým potomkom sa musí dostať aspoň toľko, koľko robí ich dedičský podiel zo zákona, a plnoletým potomkom aspoň toľko, koľko robia tri štvrtiny ich dedičského podielu zo zákona. Pokiaľ tomu závet odporuje, je v tejto časti neplatný.

§ 480

(1) Závet sa zrušuje neskorším platným závetom, pokiaľ popri ňom nemôže obstať, alebo odvolaním závetu; odvolanie musí mať formu, aká je potrebná pre závet.

(2) Poručiteľ zruší závet aj tým, že zničí listinu, na ktorej bol napísaný.

Štvrtá hlava**POTVRDENIE DEDIČSTVA A VYPORIADANIE DEDIČOV****§ 481**

Ak je len jeden dedič, potvrdí mu štátne notárstvo, že dedičstvo nadobudol.

§ 482

(1) Ak je viac dedičov, vyporiadajú sa na štátnom notárstve medzi sebou o dedičstve dohodou.

(2) Ak dohoda neodporuje zákonu alebo záujmu spoločnosti, štátne notárstvo ju schváli a potvrdí podľa nej nadobudnutie dedičstva.

§ 483

Ak nedôjde k dohode, vykoná vyporiadanie medzi dedičmi štátne notárstvo.

§ 484

(1) Vyporiadanie sa vykoná podľa dedičských podielov. Pri dedení zo zákona sa dedičovi na jeho podiel započíta to, čo za života poručiteľa od neho bezplatne dostal, pokiaľ nejde o obvyklé darovania; pri dedení zo závetu treba toto započítanie vykonať, ak nAň dal poručiteľ príkaz alebo ak by inak obdarovaný dedič bol oproti dedičovi uvedenému v ustanovení § 479 neodôvodnene zvýhodnený.

(2) Pri rozdelení dedičstva sa prihliadne na možnosti účelného využitia vecí v súlade so záujmami spoločnosti. Za tým účelom môže jednotlivé veci alebo i celé dedičstvo prevziať jeden z dedičov. Dedičské práva ostatných dedičov sa uspokojia buď v peniazoch, alebo zo zvyšujúceho dedičstva, pričom sa vezme zreteľ na dlhy prevzaté jednotlivými dedičmi.

(3) Ak majú podľa vyporiadania dedičia zodpovedať za dlhy inak, než ako je ustanovené v § 470 ods.2, alebo ak sa týka vyporiadanie inak práv veriteľov, možno dlhy vyporiadať len so súhlasom veriteľov.

Piata hlava
OCHRANA OPRÁVNENÉHO DEDIČA

§ 485

(1) Ak sa po prejednaní dedičstva zistí, že oprávneným dedičom je niekto iný, je povinný ten, kto dedičstvo nadobudol, vydať oprávnenému dedičovi majetok, ktorý z dedičstva má, podľa zásad o neoprávnenom majetkovom prospechu tak, aby nemal majetkový prospech na ujmu pravého dediča.

(2) Nepravý dedič má právo, aby mu oprávnený dedič nahradil náklady, ktoré na majetok z dedičstva vynaložil; takisto mu patria úžitky z dedičstva. Ak však vedel alebo mohol vedieť, že oprávneným dedičom je niekto iný, má právo len na náhradu nevyhnutných nákladov a je povinný oprávnenému dedičovi okrem dedičstva vydať i jeho úžitky.

§ 486

Kto dobromyseľne niečo nadobudol od nepravého dediča, ktorému bolo dedičstvo potvrdené, je chránený tak, ako keby to bol nadobudol od oprávneného dediča.

§ 487

Ustanovenia § 485 a 486 platia i vtedy, ak dedičstvo pripadlo štátu.

ÔSMA ČASŤ
ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

Prvá hlava
ÚPRAVA INÝCH OBČIANSKOPRÁVNÝCH VZŤAHOV

§ 488

Do občianskoprávných vzťahov vstupujú aj iné organizácie než socialistické, ak sú právnickými osobami. Pokiaľ tieto organizácie nie sú zriadené zákonom, môžu sa zriadiť len rozhodnutím alebo na základe privolenia orgánu, ktorý je na to povelaný.

§ 489

Občianskoprávne vzťahy vznikajú aj z individuálneho vlastníctva k veciam, ktoré nie sú predmetom osobného vlastníctva (súkromné vlastníctvo); aj toto vlastníctvo je chránené proti neoprávneným zásahom.

§ 490

(1) Veci, ktoré sú v súkromnom vlastníctve, možno zmluvne prevádzať a dediť.

(2) Nezastavané stavebné pozemky smú občania prevádzať len na štát alebo na socialistickú organizáciu na to osobitným predpisom oprávnenú. Pokiaľ by nezastavané stavebné pozemky vzhľadom na svoje určenie a výmeru mohli byť predmetom práva osobného užívania (§ 200), môžu ich občania darovať príbuzným v priamom rade a súrodencom. Pre zmluvu o prevode budovy, ktorá je v súkromnom vlastníctve, a pre zmluvu o prevode alebo nájme poľnohospodárskeho (lesného) pozemku je potrebný súhlas okresného národného výboru. Inak sa na zmluvné prevody vecí, ktoré sú predmetom súkromného vlastníctva, vzťahujú primerane ustanovenia § 134 .

(3) Pre dedenie majetku v súkromnom vlastníctve platia ustanovenia § 460 až 487.

§ 491

(1) Ak socialistická organizácia v záujme spoločnosti vynaloží účelné náklady na nehnuteľnosť, ktorá je v súkromnom vlastníctve, vlastník je povinný jej tieto náklady nahradiť; uspokojenie tejto pohľadávky možno požadovať len z nehnuteľnosti, na ktorú boli náklady vynaložené.

(2) Ustanovenie odseku 1 sa nevzťahuje na obytné domy, ktoré sú v súkromnom vlastníctve, avšak majú plniť účel rodinných domčekov.

§ 492

(1) Na spoluvlastníctvo k veciam, ktoré sú v súkromnom vlastníctve, vzťahujú sa primerane ustanovenia o podielovom spoluvlastníctve (§ 137 až 142); na prevod podielu však nie je potrebný súhlas spoluvlastníkov.

(2) Ak nadobudne niektorý z manželov tieto veci za trvania manželstva, platia primerane ustanovenia o bezpodielovom spoluvlastníctve manželov (§ 143 až 151).

§ 493

(1) O užívaní bytov v domoch, ktoré sú v súkromnom vlastníctve, platia primerane ustanovenia § 153 až 189, s výnimkou ustanovení o družstevných bytoch.

(2) O užívaní miestností neslúžiacich na bývanie v týchto domoch platia primerane ustanovenia § 196 a 197, s výnimkou ustanovení týkajúcich sa miestností stavebných bytových družstiev.

§ 494

O nájme poľnohospodárskeho pozemku platia primerane ustanovenia o prenechaní nehnuteľnosti na dočasné užívanie (§ 397 a 398), ak osobitné predpisy neustanovujú inak.

§ 495

(1) Záložné práva a vecné bremená môžu vznikáť len zo zákona; prechádzajú s vlastníctvom veci na nadobúdateľa.

(2) Záložné právo slúži na zabezpečenie pohľadávky a jej príslušenstva; vzťahuje sa na záloh, jeho prírastky a príslušenstvo. Uspokojenie zabezpečenej pohľadávky zo zálohu môže veriteľ požadovať po zročnosti pohľadávky. Ak ide o záložné právo viaznúce spoločne a nerozdielne na niekoľkých zálohoch, veriteľ je oprávnený požadovať uspokojenie celej pohľadávky alebo jej časti z ktoréhokoľvek z nich.

(3) Vecné bremená obmedzujú vlastníka veci tak, že je povinný niečo trpieť alebo robiť alebo niečoho sa zdržať.

§ 496

Občianskoprávne vzťahy, pokiaľ nie sú osobitne upravené ani týmto ani iným zákonom, spravujú sa ustanoveniami tohto zákona, ktoré upravujú vzťahy obsahom a účelom im najbližšie.

§ 497

Vzťahy vznikajúce v medzinárodnom obchodnom styku upravuje osobitný zákon.

Druhá hlava
PRECHODNÉ A ZRUŠOVACIE USTANOVENIA

§ 498

Pokiaľ nie je ďalej uvedené inak, spravujú sa ustanoveniami tohto zákona i právne vzťahy vzniknuté pred 1.aprílom 1964; vznik týchto právnych vzťahov, ako aj nároky z nich vzniknuté pred 1.aprílom 1964 sa však posudzujú podľa doterajších predpisov.

§ 499

(1) Občania, ktorí boli podľa doterajších predpisov celkom pozbavení svojprávnosti, sa po 31.marci 1964 považujú za osoby pozbavené podľa tohto zákona spôsobilosti na právne úkony.

(2) Občania, ktorí boli podľa doterajších predpisov čiastočne pozbavení svojprávnosti, sú aj naďalej spôsobilí na právne úkony v rozsahu ustanovenom doterajšími predpismi, pokiaľ súd nerozhodne o rozsahu ich spôsobilosti podľa ustanovenia § 10 ods.2.

§ 500

(1) Majetkové spoločenstvá medzi manželmi vzniknuté podľa predošlých predpisov zanikajú 1. aprílom 1964. Týmto dňom vznikne bezpodielové spoluvlastníctvo manželov k všetkému, čo podľa tohto zákona do ich bezpodielového spoluvlastníctva patrí.

(2) Ak boli v zaniknutom majetkovom spoločenstve veci, ktoré nie sú predmetom osobného vlastníctva, vzťahujú sa na ne primerane ustanovenia o bezpodielovom spoluvlastníctve manželov.

(3) Pokiaľ Trestný zákon č.140/1961 Zb. ustanovuje, že výrokom o prepadnutí majetku zaniká zákonné majetkové spoločenstvo, rozumie sa tým od 1.apríla 1964 zánik bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

§ 501

Ak nadobudol pred 1.aprílom 1964 právo užívať byt jeden z manželov, vznikne týmto dňom právo spoločného užívania bytu obom manželom. Toto právo však nevznikne, ak manželia spolu trvale nežijú.

§ 502

(1) Ak boli zmluvy o poistení osôb uzavreté pred účinnosťou tohto zákona v prospech majiteľa alebo doručiteľa poistky, má od 1. apríla 1964 právo na plnenie poistený (§ 355 ods. 1); ak je poistnou udalosťou smrť poisteného, vznikne právo na plnenie osobám uvedeným v § 372.

(2) Pokiaľ sa ustanovenie § 61 zákona č. 47/1956 Zb. o civilnom letectve dovoľáva pre poistenie proti následkom zodpovednosti ustanovení § 58 až 60 toho istého zákona, rozumejú sa tým od 1. apríla 1964 ustanovenia § 427 až 431 tohto zákona.

§ 503

(1) Pri dedení sa použije právo platné v deň smrti poručiťa; ak však bol závet zriadený pred 1.aprílom 1964, posudzuje sa jeho platnosť podľa doterajších predpisov.

(2) Dňom 1.apríla 1964 zanikajú všetky obmedzenia vyplývajúce zo zvereneckého náhradníctva.

(3) Pokiaľ tento zákon neustanovuje inak, dedí pozostalý manžel, ktorý žil s poručiťom v čase

jeho smrti v spoločnej domácnosti, popri svojom podiele nedoplatky porúčiteľovej odmeny za prácu a opakujúcich sa dôchodkov až do výšky jednomesačného príjmu.

§ 504

Podľa doterajších predpisov sa až do svojho zakončenia posudzujú lehoty a premlčacie doby, ktoré začali plynúť pred 1. aprílom 1964.

§ 505

Ak ide o právo na náhradu škody spôsobenej úmyselne alebo o právo na vrátenie neoprávneného majetkového prospechu získaného úmyselne, platí desaťročná premlčacia doba počítaná odo dňa, keď začala plynúť pôvodná lehota; toto ustanovenie nemožno použiť, ak ide o právo, ktoré sa už pred 1. aprílom 1964 premlčalo podľa doterajších predpisov.

§ 506

(1) Práva a povinnosti zo záložných práv a vecných bremien vzniknutých pred 1. aprílom 1964 sa spravujú ustanovením § 495, pokiaľ nie sú upravené osobitnými predpismi. To platí aj o záložných právach a vecných bremenách vzniknutých zo zmluvy.

(2) Ak vznikne zmenou pomerov hrubý nepomer medzi vecným bremenom a výhodou oprávneného, môže súd rozhodnúť, že sa vecné bremeno za primeranú náhradu obmedzuje alebo zrušuje. Ak pre zmenu pomerov nemožno spravodlivo trvať na vecnom plnení, môže súd rozhodnúť, aby sa namiesto vecného plnenia poskytovalo plnenie peňažné.

§ 507

Majetkové vypořádanie spoločností zrušených ustanovením § 563 ods. 2 Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb. sa spravuje naďalej tými predpismi, ktorými sa spravovalo doteraz.

§ 508

(1) Podrobnejšie predpisy na vykonanie Občianskeho zákonníka vydajú príslušné ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy.

(2) Vzorové stanovы stavebných bytových družstiev vydá Ústredná rada družstiev so schválením vlády.

§ 509

Zrušujú sa:

1. Občiansky zákonník č. 141/1950 Zb. s výnimkou ustanovení § 12 ods. 2, pokiaľ upravuje uzavieranie pracovných zmlúv, a § 22 a 352;
2. zákon č. 126/1946 Zb. o úprave poľnohospodárskych nájomných pomerov;
3. zákon č. 139/1947 Zb. o rozdelení pozostalostí s poľnohospodárskymi podnikmi a o zamedzení drobenia poľnohospodárskej pôdy;
4. zákon č. 45/1948 Zb., ktorým sa mení a doplňuje zákon z 3. júla 1947 č. 139 Zb. o rozdelení pozostalostí s poľnohospodárskymi podnikmi a o zamedzení drobenia poľnohospodárskej pôdy;
5. zákon č. 207/1948 Zb. o ochrane nájomníkov poľnohospodárskych podnikov a nájomníkov poľnohospodárskych pozemkov;
6. zákon č. 189/1950 Zb. o poisťnej zmluve;
7. zákon č. 63/1951 Zb. o zodpovednosti za škody spôsobené dopravnými prostriedkami;

8. zákon č. 65/1951 Zb. o prevodoch nehnuteľností a prenájdoch poľnohospodárskej a lesnej pôdy;
9. ustanovenia § 18 ods. 2 a § 20 zákona č. 84/1952 Zb. o organizácii peňažníctva;
10. ustanovenia § 95 a 96 zákona č. 115/1953 Zb. o autorskom práve;
11. ustanovenia § 55 ods. 2 písm. a), § 58, 59 ods. 1 a § 60 zákona č. 47/1956 Zb. o civilnom letectve;
12. ustanovenie § 50 ods. 6 zákona č. 41/1957 Zb. o využití nerastného bohatstva (banského zákona);
13. ustanovenie § 32 zákona č. 150/1961 Zb. o náhradách pri úrazoch a chorobách z povolania;
14. vládne nariadenie č. 366/1940 Zb. o plavárňach a kúpaliskách;
15. vládne nariadenie č. 183/1947 Zb., ktorým sa určujú poľnohospodárske výrobné oblasti;
16. vládne nariadenie č. 53/1955 Zb., ktorým sa doplňuje a mení vládne nariadenie č. 183/1947 Zb., ktorým sa určujú poľnohospodárske výrobné oblasti;
17. nariadenie ministra spravodlivosti č. 157/1950 Zb., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka, v znení nariadenia ministra spravodlivosti č. 37/1955 Zb.;
18. nariadenie ministra spravodlivosti č. 179/1950 Zb. o dôležitých dôvodoch na výpoveď chránených nájomov alebo na zrušenie bez výpovede;
19. vládna vyhláška č. 113/1956 Ú.l. (Ú.v.) o vyberaní nedoplatkov nájomného s výnimkou ustanovení § 5, až 7;
20. vládna vyhláška č. 211/1957 Ú.l. (Ú.v.) o vykonaní drobných opráv v bytoch;
21. príloha vyhlášky ministra financií č. 157/1954 Ú.l. (Ú.v.), ktorou sa vydávajú poisťné podmienky pre rodinné dôchodkové poistenie;
22. prílohy 1 až 11 vyhlášky Ministerstva financií č. 237/1955 Ú.l.(Ú.v.) o poisťných podmienkach pre poistenie majetku a osôb dojednávané so Štátnou poisťovňou;
23. vyhláška ministra financií č. 206/1957 Ú.l.(Ú.v.) o vkladných knižkách;
24. vyhláška Ministerstva financií č. 33/1958 Ú.l.(Ú.v.) o poisťných podmienkach pre poistenie majetku a osôb so Štátnou poisťovňou;
25. ustanovenia čl. 22 až 25 vyhlášky Ministerstva vnútorného obchodu č. 125/1959 Ú.l.(Ú.v.) o základných predpisoch pre prácu predajní.

Účinnosť zákona

§ 510

Tento zákonník nadobúda účinnosť 1. aprílom 1964.

Novotný v. r.

Fierlinger v. r.

Lenárt v. r.

